

Rapport Commissie Kerkelijke Onderzoeken

**ten behoeve van
de Nederlands Gereformeerde Kerken**

**met het oog op
de Landelijke Vergadering Zeewolde 2013/4**

Commissie Kerkelijke Onderzoeken

Secretaris: K. Muller

Diemenlaan 22, 8304 EC Emmeloord

0527.264530; kmuller@bart.nl

Emmeloord, 4 september 2013

Voorwoord

2

Hierbij bieden wij als landelijke Comm. Kerkelijke Onderzoeken de Ned. Geref. Kerken ons rapport aan met het oog op de Landelijke Vergadering Zeewolde 2013/4.

4

6 Met genoeg en in een goede onderlinge sfeer hebben wij onze opdracht kunnen en mogen vervullen.

8

We hebben ons eigenlijke rapport zo kort mogelijk willen houden. Dat betekent dat de lezer voor nadere informatie en uitwerkingen naar de bijlagen wordt verwezen.

10

Het geheel mondt uit in een concrete regeling voor de kerkelijke onderzoeken. De lezer vindt die in hoofdstuk 11.

12

14 Wij hopen op een vruchtbare gedachtewisseling op de Landelijke Vergadering en vervolgens besluiten die tot zegen voor onze kerken mogen zijn.

16

Namens de commissie,

18

K. Muller, secr.

20

Inhoud

2		
4	1. Opdracht LV Houten.	4
6	2. Samenstelling commissie.....	5
8	3. Werkwijze.	5
10	4. Vigerend kerkrecht en vigerende regelingen.	6
12	5. Plaatselijk, regionaal of landelijk?.....	7
	5.1 Vanuit het kerkverband.	7
14	5.2 Vanuit de plaatselijke kerk.....	7
	5.3 Heden en verleden.	8
16	5.4 Eigen keuze.	8
18	6. Preekbevoegdheid	10
20	7. Prioschap.	10
22	8. Bijzondere gaven - art. 5.4 AKS.	11
24	9. Kwaliteitseisen examinatoren.	12
26	10. Beroepsmogelijkheden.....	13
28	11. De regeling voor de kerkelijke onderzoeken.....	14
30	12. Akkoord voor Kerkelijk Samenleven.	23
32	13. Concept-besluit.	24
34	Bijlagen.	25
	Bijlage 1 - Geldende regels	25
36	Bijlage 2 - Geschiedenis.....	29
	Bijlage 3 - Verwante kerken.....	35
38	Bijlage 4 - Prioschap.....	41
	Bijlage 5 - Bijzondere (singuliere) gaven tot het ambt van predikant.	42
40	Bijlage 6 - Rolverdeling betrokkenen bij kerkelijke onderzoeken.....	46
	Bijlage 7 - Voorbeeldagenda's	47
42	- voor een beroepbaarstellingsonderzoek	47
	- voor een zelfstandige preekbevoegdheid.	47
44	Bijlage 8 - Ondertekeningsformulieren.	49

1. Opdracht LV Houten

In maart 2011 namen de kerken op de Landelijke Vergadering te Houten het volgende besluit:

De kerken, in Landelijke Vergadering te Houten bijeen (zitting 12 en 26 maart 2011), hebben kennisgenomen van het voorstel van de kerken in de regio Amsterdam-Haarlem, d.d. 12 nov. 2009,

herkennen de daarin gestelde kritische vragen ten aanzien van de kerkelijke onderzoeken van hen die predikant in de kerken wensen te worden zoals daarover in art. 5 en 6 AKS en de betreffende bijlagen wordt gesproken, en besluiten daarom

- 1. een kritisch onderzoek in te stellen naar het hele terrein van de in art. 5 en 6 AKS genoemde kerkelijke onderzoeken inclusief de interpretatie van art. 5.4 (bijzondere gaven),**
- 2. in het onderzoek in ieder geval de volgende vragen mee te nemen**
 - a. hoe de kwaliteit van de kerkelijke onderzoeken kan worden verbeterd en geborgd;**
 - b. door wie de kerkelijke onderzoeken het best georganiseerd en uitgevoerd kunnen worden;**
 - c. welke rol de Ned. Geref. Predikantenopleiding in het geheel van de onderzoeken zou kunnen spelen;**
 - d. hoe hetgeen door deze LV is besloten ten aanzien van het prioriteit (predikant in opleiding) in het geheel verwerkt kan worden;**
- 3. dit onderzoek op te dragen aan een commissie ‘kerkelijke onderzoeken’¹;**
- 4. deze commissie op te dragen de kerken met het oog op de eerstvolgende landelijke vergadering te dienen met een rapport en daarmee verbonden concrete voorstellen.**

De opdracht die de LV Houten ons meegaf (zie boven) cirkelt om de vraag hoe de kerkelijke onderzoeken het best zo georganiseerd en uitgevoerd kunnen worden dat de kwaliteit ervan wordt verbeterd en geborgd. Daarbij moest worden gerekend met enerzijds het bestaan van een eigen (zij het ook gedeeltelijke) predikantenopleiding (NGP) en anderzijds het besluit om over te gaan tot de invoering van een zogenaamde predikant-in-opleiding-fase die aan het eigenlijke predikantschap voorafgaat.

¹ Soms - ook in min of meer officiële teksten - wordt gesproken over ‘examens’ in plaats van ‘onderzoeken’. Wij houden ons zoveel mogelijk aan het woordgebruik zoals die is terug te vinden in het officiële besluit van de LV Houten en spreken daarom bij voorkeur van kerkelijke ‘onderzoeken’.

2. *Samenstelling commissie*

In de commissie werden benoemd (achter elke naam de functie binnen de commissie):

G.S. v.d. Bijl, Apeldoorn (penningmeester)

ds C.T. de Groot, Zeewolde (lid)

M. van Helden-Lankhaar, Ede (plv. voorzitter)

ds M. Janssens, Utrecht (voorzitter)

ds K. Muller, Aalsmeer (thans: Emmeloord) (secretaris)

3. *Werkwijze*

De commissie vergaderde in totaal ongeveer 13 [14/9/11, 23/11/11, 8/2/12, 24/4/12, 21/5/12, 22/8/12, 24/10/12, 12/12/12, 6/2/13, 3/4/13, 1/5/13, 10/7/13, 21/08/13] keer.

Het resultaat van ons werk is tussentijds ter beoordeling en becommentariëring voorgelegd aan die landelijke NG-gremia die op een of andere manier met het onderwerp van onze opdracht te maken hebben. Het betrof de volgende gremia: moderamen Landelijke Vergadering Houten, bestuur en kernteam Ned. Geref. Predikantenopleiding, commissie van de NGP inzake het Prioschap, Comm. Regeling Preekconsent en Commissie voor Kerkrecht en Beroepszaken.

Al deze gremia hebben ons conceptvoorstel voor een nieuwe regeling inzake de kerkelijke onderzoeken aan een kritisch oordeel onderworpen. Van hun opmerkingen hebben wij dankbaar gebruikt gemaakt en die zo goed mogelijk verwerkt in ons definitieve voorstel.

4. *Vigerend kerkrecht en vigerende regelingen*

2 Met ‘kerkelijke onderzoeken’ worden volgens het vigerend kerkrecht die onderzoeken
4 bedoeld die gericht zijn op de toelating tot het ambt van predikant.

Onze kerken kennen in dat verband drie onderzoeken:

- 6 • het onderzoek van hen die een opleiding voor het ambt van predikant volgen en (in dat
kader) preekconsent verlangen om te kunnen voorgaan in kerkdiensten;
- 8 • het onderzoek van hen die met goed gevolg een opleiding voor het ambt van predikant
hebben gevolgd en verlangen beroepbaar gesteld te worden in de kerken;
- 10 • het onderzoek van hen die als kandidaat beroepen zijn door een gemeente en dat beroep
hebben aanvaard.

12 Deze onderzoeken noemen we achtereenvolgens het preekconsent-onderzoek, het
14 beroepbaarstelling- of toelatingsonderzoek en het afsluitend onderzoek. De laatste twee
worden ook wel resp. het praeparatoir en het peremptoir onderzoek of examen genoemd.

16 Alle onderzoeken richten zich op leer, leven en bekwaamheid (tot het ambt) van de kandidaat.
18 Alle onderzoeken worden gedaan door de regiovergadering. Voor de eerste twee onderzoeken
is dat de regiovergadering van de gemeente waartoe de kandidaat behoort. Het derde
20 onderzoek wordt verricht door de regiovergadering waartoe de gemeente die de kandidaat
(met succes) beroepen heeft, behoort.

22 Eén en ander is beschreven in de artikelen 5 en 6 van het AKS en de daarbij behorende
regelingen. (*Zie bijlage 1*)

5. Plaatselijk, regionaal of landelijk?

Het is - denken wij - nuttig om eerst als het ware even min of meer ‘blanco’ na te denken over het fenomeen van de toelating tot het ambt van predikant. En daarbij dan met name al bedacht te zijn op de verlangde (landelijke) kwaliteitsborging, zoals daarover in de opdracht aan de commissie gesproken wordt.

We doen dat eerst door vanuit het kerkverband en vervolgens vanuit de plaatselijke kerk te denken.

5.1 Vanuit het kerkverband

Ons kerkverband heeft behoefte aan predikanten die aan één of meer plaatselijke gemeenten verbonden zijn en krachtens die verbondenheid in alle kerken van het kerkverband kunnen en mogen voorgaan. Kortom: wij zoeken landelijk inzetbare predikanten.

Aan predikanten worden door de kerken van het kerkverband vanzelfsprekend specifieke eisen gesteld. Zo moeten aanstaande predikanten een deugdelijke academische theologische opleiding tot op het master-niveau hebben gevolgd. Daarnaast moeten de aanstaande predikanten een aantal gaven hebben die hen voor dit ambt geschikt maken.

De deugdelijkheid van de opleiding heeft het kerkverband gewaarborgd door de verplichting een NGP-getuigschrift te overleggen bij de toelating tot het ambt.

Onderdelen van de opleiding zijn o.a.: colleges persoonlijk functioneren, stages en een geschiktheids-assessment. Daarmee is duidelijk dat de opleiding zich niet alleen bezighoudt met academische kennis, maar ook met geschiktheid voor het ambt.

Wie een getuigschrift van de NGP kan overleggen, kwalificeert zich daarmee voor het ambt van predikant in de NGK.

De vraag is vervolgens waarom er na dit alles nog een regionaal onderzoek moet plaatsvinden? Wat is - met andere woorden - kerkelijk gezien nog nodig na het voldoen aan de NGP-verplichtingen?

5.2 Vanuit de plaatselijke kerk

In bovenstaande dachten we voor een moment ‘blanco’ vanuit het kerkverband.

Hetzelfde kun je ook doen vanuit de plaatselijke kerk. Dan wordt het ongeveer als volgt: Als een plaatselijke gemeente behoefte heeft aan een goed opgeleide voorganger-predikant, zou die als eerste eens in eigen kring kunnen zoeken naar iemand die daarvoor kwaliteiten lijkt te hebben. Zo iemand zou dan vervolgens na een ‘deugdelijke opleiding’ aangesteld kunnen worden als de predikant (leer-ouderling) van de gemeente waarin hij/zij zich al bevond.

Mocht er echter niemand in de eigen gelederen gevonden worden (“een profeet in eigen land ...”), dan zou de gemeente buiten de kring van de eigen gemeente kunnen zoeken. Wellicht vindt men iemand die de kwaliteiten en de deskundigheid bezit om als predikant te worden beroepen en bevestigd.

In beide geschetste gevallen gaat het dan om een predikant die op het eilandje van de eigen gemeente de bevoegdheid heeft om het Woord en de Sacramenten te bedienen. Maar daar buiten heeft hij/zij die bevoegdheid echter niet. Aannemend dat daar vanuit de gemeente en de persoon van de predikant wel behoefte aan is (om eens te kunnen ruilen, om eens iemand

andere te kunnen horen, etc.), dan zal de plaatselijke predikant een boven-plaatselijke
2 erkenning moeten krijgen. De kerken in de omgeving (regionaal of zelfs landelijk) zullen
willen weten wat voor 'vlees' ze 'in de kuip krijgen' (en omgekeerd: de eigen plaatselijke
4 gemeente zal dat ook willen weten ten aanzien van predikanten van elders). Met andere
woorden: er ontstaat behoefte aan een grondig onderzoek waardoor duidelijk wordt dat de
6 (a.s.) predikant over de vereiste kwaliteiten beschikt.

Het ligt vervolgens voor de hand dat dat onderzoek in gezamenlijkheid wordt gedaan. Dat wil
8 zeggen: dat er een landelijk onderzoek plaatsvindt als er behoefte is aan een landelijke
erkenning. En een volgende stap zou kunnen zijn dat in het kader van het onderzoek geëist
10 wordt dat de kandidaat minimaal een bepaalde opleiding moet hebben gevolgd.

12 Samenvattend: zowel denkend vanuit het landelijke verband als vanuit de plaatselijke kerk
(die niet op een eilandje wil blijven) ontstaat er behoefte aan een kwalitatief goed onderzoek
14 op het niveau waarop de erkenning wordt gezocht.

16 **5.3 Heden en verleden**

De drie kerkelijke onderzoeken die onze kerken volgens het AKS art. 5 en 6 kennen -
18 onderzoek voor de preekbevoegdheid (ook wel: preekconsent), onderzoek voor de
beroepbaarstelling (het 'praeparatoire examen') en het afsluitende onderzoek (het
20 'peremptoire examen') - vinden tot op dit moment alle op regionaal niveau plaats. De kerken
in regionaal verband besluiten wie landelijk de bevoegdheid hebben om voor te gaan in NG-
22 kerkdiensten, die door één of meer van de landelijke kerken beroepen kan worden en wie na
een beroep (en het aannemen daarvan) door een plaatselijke kerk tot het voor alle landelijke
24 kerken geldende ambt van predikant worden toegelaten.

In de geschiedenis van de Gereformeerde Kerken zijn echter wat de organisatie van de
26 onderzoeken betreft ook andere keuzes gemaakt. De geschiedenis op dit punt samenvattend
komt het hierop neer: in de mate waarin de kerken de opleiding vertrouwden werd er meer of
28 minder bevoegdheid aan het opleidende instituut toevertrouwd.

30 Het belangrijkste van de drie onderzoeken is in onze kerkelijke regelingen en praktijk het
beroepbaarstelling-onderzoek. In het gereformeerde verleden was dat anders: voorheen lag het
32 hoofddaccent bij het afsluitende (peremptoire = afdoende, beslissende!) examen. Op de
Landelijke Vergadering van Enschede 1985/6 hebben onze kerken een belangrijke (en
34 eigenlijk ook wel principiële) wijziging aangebracht door het accent te verleggen van het
laatste naar het voorlaatste onderzoek. Hoe dan ook: het belangrijkste onderzoek is nu het
36 onderzoek voor de beroepbaarstelling.

Zie voor meer gedetailleerde informatie bijlage 2.

38 Uiteraard is het ook de moeite waard om na te gaan hoe andere - min of meer verwante -
40 kerken de toelating tot het ambt van predikant (en tot de kansel) hebben geregeld. Zo is het
bijvoorbeeld opmerkelijk dat de Chr. Geref. Kerken anders dan de Geref. Kerken vrijgemaakt
42 het verlenen van preekbevoegd en de beroepbaarstelling aan resp. de Senaat en het
Curatorium van de Universiteit hebben overgelaten. ***Daarover nader in bijlage 3.***

44 **5.4 Eigen keuze**

2 Het eerste aandachtspunt in de aan onze commissie verstrekte opdracht betreft de
3 kwaliteitsverbetering en -borging van de kerkelijke onderzoeken. Verbetering en borging
4 hangen o.i. onlosmakelijk samen (vallen daar mogelijk zelfs mee samen) met het aanwijzen
5 van een onderzoekende instantie die in staat is om én deskundig én objectief (met enige
6 afstand) te oordelen over de bekwaamheden en de geschiktheid van de kandidaat.

7 Wij hebben in onze voorstellen gezocht naar een organisatie waarbij enerzijds de kwaliteit van
8 de onderzoeken verbeterd en geborgd is en anderzijds de kerken in regionaal verband niet
9 uitgeschakeld worden. Wij denken die organisatie gevonden te hebben door het eerste
10 onderzoek (voor de preekbevoegdheid) landelijk te laten plaatsvinden, voor het tweede (voor
11 de beroepbaarstelling) een mengvorm landelijk-regionaal te kiezen, en het derde onderzoek
12 (de definitieve toelating tot het ambt van predikant) in principe regionaal te laten plaatsvinden.
13 Gaandeweg de drie onderzoeken gaan we in onze voorstellen dus van het landelijke naar het
14 plaatselijk-regionale. Dat past o.i ook bij de aard van de onderzoeken: de kandidaat komt
15 immers steeds meer bij één van de plaatselijke kerken en de haar omringende regiokerken te
16 staan.

17 De commissie stelt de kerken voor ten behoeve van de kerkelijke onderzoeken een Landelijke
18 Commissie Kerkelijke Onderzoeken (LCKO) in het leven te roepen. Deze commissie speelt -
19 althans dat stellen wij voor - bij het onderzoek voor de preekbevoegdheid een marginaal-
20 toetsende rol, bij het onderzoek voor de beroepbaarstelling een kardinale rol, en bij het
21 onderzoek voor de uiteindelijke toelating tot het ambt eigenlijk geen enkele rol meer.
22 Deze landelijke examencommissie speelt dus vooral bij het tweede onderzoek een belangrijke
23 rol. Echter zonder dat bij dit onderzoek de plaatselijke kerken worden uitgeschakeld. De
24 regiokerken blijven een substantiële rol spelen. Het onderzoek vindt mede daarom ook in het
25 regionale verband plaats.

26 Wij denken zo (o.a.) enerzijds de kwaliteit te kunnen borgen en anderzijds de plaatselijke
kerken niet buiten spel te plaatsen.

6. Preekbevoegdheid

2
4 Ten aanzien van het onderzoek met het oog op de preekbevoegdheid maakt de commissie - in
lijn met de traditie - onderscheid tussen de bediening van het goddelijke Woord en het spreken
van een opbouwend (of stichtelijk) woord. Wij doen dat om aan te geven dat het eerste wel
6 een ambtelijke activiteit is terwijl dat van het tweede strikt genomen niet kan worden gezegd.
Anders gezegd: het eerste is wel te bezien als het beoefenen van de sleutelmacht en het tweede
8 niet (zie zondag 31 Heidelbergse Catechismus). Het moge zo zijn dat dit onderscheid door de
gemeente doorgaans niet of nauwelijks zal worden ervaren, wij denken dat we dit onderscheid
10 wel in rekening moeten brengen, omdat anders immers o.i. niet vol te houden is dat bijv. een
kerkelijk werker wel de eerste (en voornaamste) van de sleutels (de woordelijke verkondiging
12 van het heilig Evangelie) maar niet de volgende sleutels (de bediening van de sacramenten en
oefening van de tucht) zou mogen hanteren. Zie ook art. 15 AKS.

14
16 Krachtens onze opdracht hebben we ons ten aanzien van de preekbevoegdheid met name
gericht op de preekbevoegdheid voor hen die een opleiding voor predikant volgen en begeren
over enige tijd het ambt van predikant te mogen en kunnen vervullen.

18 De landelijke Commissie Regeling Preekconsent komt met voorstellen met betrekking tot de
preekbevoegdheid voor broeders en zusters die 'slechts' de mogelijkheid willen hebben om in
20 kerkdiensten voor te gaan. In de voorgestelde regeling hebben wij een plaats ingeruimd voor
het onderzoek voor de preekbevoegdheid voor bedoelde broeders en zusters. Anders dan bij
22 het onderzoek voor de preekbevoegdheid voor theologie-studenten speelt de LCKO bij dit
onderzoek een kardinale rol.

24
26 We herhalen hier wat al eerder is geschreven: over de rol van de LCKO bij de verlening van
de preekbevoegdheid door de Ned. Geref. Predikantenopleiding (NGP) is met zowel de
Comm. Regeling Preekconsent als de NGP overlegd. Beide gremia hebben met onze
28 voorstellen terzake ingestemd.

7. Prioschap

30
32 De LV Houten 2010/11 heeft besloten de student ter voorbereiding op het predikantschap
eerst het stadium van de predikant-in-opleiding (prio) te laten doorlopen. De organisatie en
34 begeleiding van het prioschap is opgedragen aan de NGP. Het prio-schap is zo onderdeel van
de NGP geworden en valt onder de bestuurlijke verantwoordelijkheid van de NGP. De
36 begeleiding van prio's door opleiders is één van de accenten van de NGP. Het prio-schap
krijgt een vaste termijn van twee jaar (bij een minimale invulling van 0.4 fte).

38 Voor de regeling voor de kerkelijke onderzoeken zijn wij conform de opdracht uitgegaan van
het bestaan van prioschap. Ondertussen realiseren we ons dat de 'landing' van het prioschap
40 in de kerkelijke praktijk nog moet beginnen. Daarom hebben we telkens waar het prioschap in
de regeling ter sprake komt in een noot aangegeven hoe de regeling luidt in geval er (nog)
42 geen sprake is van een prioschap.

Meer hierover in bijlage 4.

8. Bijzondere gaven - art. 5.4 AKS

2 Een apart probleem vormt de vraag hoe art. 5.4 - Bijzondere gaven tot het ambt van predikant
4 - moet worden begrepen en gebruikt.

6 De vraag is of de hier geopende route nog wel van deze tijd is. De achtergrond van deze route
8 is immers een tijd (16' eeuw en eerder) waarin slechts enkelen in de gelegenheid waren om
10 een academische opleiding te volgen terwijl vele anderen niet verder kwamen dan een soort
12 basisschoolopleiding en daarna misschien nog een (praktijk)opleiding voor een of ander
ambacht. Vanwege 'Gods vrijmachtige genade' (Dordrecht 1887) hebben de kerken de
mogelijkheid open willen houden dat de Heer van de kerk op wonderbaarlijke wijze - buiten
menselijk georganiseerde opleiding om - zou kunnen voorzien in de behoefte aan voorgangers
in de kerken.

14 Vandaag leven we in een totaal andere wereld. Er is nu een veelheid van
16 opleidingsmogelijkheden van allerlei niveau. Daardoor zal het waarschijnlijk niet zo gauw
meer voorkomen dat voor iemand met niet meer dan een basisschoolopleiding maar in het
18 blijkbare bezit van zeer uitzonderlijke gaven voor de verkondiging van het evangelie de
uitzonderlijke weg tot het predikantschap zonder academische opleiding geopend moet
worden.

20 Dat betekent o.i. echter niet dat art. 5.4 wel geschrappt zou kunnen worden. Ook vandaag kan
het nog gebeuren - en gebeurt het ook - dat de Heer op andere wijze dan op de reguliere wijze
22 voorziet in de predikantsbehoefte in de kerk. Het past ons niet dit in een kerkorde uit te
sluiten. We zullen echter wel in moeten spelen op de veranderde omstandigheden waardoor
24 het vandaag eerder zal gaan om iemand op oudere leeftijd die een behoorlijke opleiding achter
de rug heeft, de nodige levens-, geloofs- en kerkervaring heeft opgedaan en de begeerte heeft
26 om predikant te worden zonder eerst een volledige theologische opleiding te volgen. Het komt
ons redelijk voor om als kerken samen met de kandidaat te bezien welke route naar het
28 predikantschap gevolgd zou moeten en kunnen worden. De kerken zullen daarin altijd
maatwerk moeten leveren.

30 Een beroep op bijzondere gaven volgens artikel 5.4 mag echter beslist geen
'ontsnappingsroute' worden om aan een gedegen theologische opleiding te ontkomen. De
kerken bieden in dit artikel de mogelijkheid om, bij wijze van hoge uitzondering en na
32 grondig onderzoek, een andere weg naar het predikantschap open te stellen dan de
gebruikelijke.

34 Zo sluiten we o.i. op een aan deze tijd aangepaste wijze aan bij een praktijk zoals die er altijd
is geweest in de (gereformeerde) kerken, en nog steeds in alle (gereformeerde) kerken bestaat.

36 Hoewel: het is opvallend dat de GKv in haar nieuwe ontwerp-kerkorde niet meer over
38 'uitzonderlijke/singuliere' gaven spreekt, maar over 'bijzondere gevallen'. *Meer daarover in
40 bijlage 5.*

9. *Kwaliteitseisen examinatoren*

2 Om de kwaliteit van de onderzoeken te verbeteren en te borgen moet er ook aandacht aan de
4 examinatoren gegeven worden.

6 We dienen ons daarom te realiseren dat niet iedereen (ook niet iedere predikant) de gave en de
8 deskundigheid bezit om op een goede manier een kandidaat te kunnen bevragen. Het gaat er
10 om dat na het onderzoek met overtuiging kan worden vastgesteld dat iemand bijv. beroepbaar
gesteld kan worden in de kerken. Daarvoor is het noodzakelijk dat enerzijds het onderzoek
echt iets voorstelt en anderzijds de kandidaat de ruimte krijgt om zich te profileren. Dat vraagt
om bijzondere vaardigheden bij de examinatoren.

12 Ook daarom is het o.i. goed met name voor het beroepbaarstellingsonderzoek een landelijk
14 opererende commissie te hebben. Dat heeft als groot voordeel dat voor de samenstelling van
deze examencommissie echt uit de breedte van het landelijke verband gezocht kan worden.
16 Bovendien kunnen de leden van deze commissie in de loop van een paar jaren een behoorlijke
ervaring op doen. Zelfs kan gedacht worden aan de mogelijkheid om zich op dit punt te laten
(bij)scholen.

18 Voor samenstelling van de landelijke commissie zal met name naar ervaren predikanten met
20 gaven om te examineren gekeken worden. Maar het zou ook goed zijn als één of meerdere
niet-predikanten deel zouden uitmaken van de commissie. Te denken valt met name aan niet-
22 theologische docenten uit de academische of hbo-wereld met ervaring in het examineren.

24 Vanwege de betrokkenheid en de rol van de NGP bij de opleiding tot het predikambt verdient
het o.i. ook aanbeveling om één lid van de LCKO te kiezen uit het NGP-bestuur. Op deze
26 manier blijft de NGP nog enigszins betrokken bij het onderzoek van met name studenten die
door de NGP zijn 'afgeleverd'.
28

30 De commissie wil desgewenst de kerken dienen met een voordracht voor de LCKO.

10. Beroepsmogelijkheden

2

Ten aanzien van de beroepsmogelijkheden voor studenten bij een negatieve beslissing op een beroepbaarstelling-onderzoek heeft de commissie overleg gepleegd met de Commissie voor Kerkrecht en Beroepszaken, het bestuur van de NGP en het moderamen van de LV Houten. De commissie Kerkrecht en Beroepszaken gaf ons in overweging het moderamen van de LV - aangevuld met een door de CKB aan te wijzigen juridische deskundige aan te wijzen als een beroepsinstantie. Het moderamen LV Houten bleek zich daarin te kunnen vinden. Ook het bestuur van de NGP kon daarmee instemmen.

4

6

8

10

Ook inzake een beroep op art. 5.4 (bijzondere gaven) en bij onderzoek voor het verlenen van zelfstandige preekbevoegdheid stellen wij deze regeling voor.

12

Voor de NGP-preekbevoegdheid voor studenten geldt de binnen de NGP bestaande beroepsmogelijkheid (beroep op het bestuur).

14

16

In geval van een negatief oordeel na een afsluitend onderzoek is onze redenering een andere dan die bij andere onderzoeken. O.i. ligt het in de rede dat in dit geval de kerk die de kandidaat wil bevestigen in het ambt van predikant eventueel in beroep zou moeten gaan. De kerk die beroepen heeft, vraagt aan de regiovergadering als het ware groen licht voor bevestiging en intrede van de door haar begeerde kandidaat en krijgt dat groene licht niet. De kerk kan dan vervolgens de gebruikelijke kerkelijke weg volgen en bij de Landelijke Vergadering van de kerken bezwaar aantekenen tegen het besluit van de betreffende regiovergadering.

18

20

22

24

Tot deze redenering komen we mede omdat de kerk die beroepen heeft in het oordeel van de regiovergadering reden zou kunnen zien om niet meer tot bevestiging en intrede van de kandidaat over te gaan. Zij laten zich in dat geval overtuigen door het oordeel van de regiovergadering en zetten als het ware het licht ook zelf nu op rood.

26

11. De regeling voor de kerkelijke onderzoeken

Wij leggen de kerken de volgende concrete regeling voor de kerkelijke onderzoeken voor.

Uitgangspunt: de besluiten van LV Houten en eerdere LV's

REGELING VOOR DE KERKELIJKE ONDERZOEKEN

1. Tot de kerkelijke onderzoeken worden volgens art. 5 en 6 van het AKS gerekend:
 - a. het onderzoek met het oog op het verlenen van preekbevoegdheid² (= preekconsent);
 - i. onder de bevoegdheid om te preken wordt verstaan de bevoegdheid om onder verantwoordelijkheid van een kerkenraad voor te gaan in een kerkdienst en binnen de kerkdienst een opbouwend woord te spreken;
 - b. het onderzoek met het oog op de beroepbaarstelling;
 - c. het afsluitende onderzoek met het oog op de eerste bevestiging als dienaar van het Woord.
2. De Landelijke Commissie Kerkelijke Onderzoeken (LCKO) neemt namens de kerken de onder 1.a. en b. bedoelde onderzoeken voor haar rekening of is daarbij betrokken;
 - a. de commissie bestaat uit minimaal vijf en maximaal zeven leden die bekwaam zijn om gemeenteleden te onderzoeken met het oog op het voorgaan in een kerkdienst en het predikantschap;
 - b. één van de leden is lid van het bestuur van de Nederlands Gereformeerde Predikantenopleiding (NGP);
 - c. deze leden zijn afkomstig uit de breedte van de kerken.

Preekbevoegdheid voor predikanten in opleiding

3. Een student die in de eindfase van zijn³ opleiding is, vraagt minimaal drie maanden voor het begin van het prioschap (prio = predikant in opleiding) bij de NGP preekbevoegdheid aan.^{4 5}
4. De NGP verleent conform de interne NGP-regeling de bevoegdheid nadat
 - a. aan de hand van de NGP-eindtermen voor de homiletiek is vastgesteld dat de student over de voor het voorgaan in de kerken noodzakelijke kwaliteiten beschikt;
 - b. deze vaststelling met onderbouwing is voorgelegd aan de commissie LCKO;

² Onder 'preekbevoegdheid' wordt hetzelfde verstaan als onder 'preekconsent' in art. 5.2 AKS. Wij pleiten ervoor om bij een herziening van het AKS de term preekconsent te vervangen door het modernere 'preekbevoegdheid'.

³ Waar 'hij' resp. 'zijn' gebruikt wordt, kan ook 'zij' resp. 'haar' gelezen worden.

⁴ Voor wie geen predikant wil worden maar wel graag preekbevoegdheid wil ontvangen, is een afzonderlijke regeling getroffen (zie verderop in deze regeling).

⁵ Waar (nog) geen sprake is van een prioschap, luidt de regel: Een student die in de eindfase van zijn opleiding is, kan bij de NGP preekbevoegdheid aanvragen.

2 c. de LCKO na marginale toetsing⁶ haar instemming met de voorgenomen
preekbevoegdheid heeft afgegeven.

4 5. De preekbevoegdheid wordt verleend voor de resterende studieperiode (incl. het prioschap). De
preekbevoegdheid eindigt als de studie wordt gestaakt.

6 6. Wie preekbevoegdheid van de NGP heeft ontvangen, is verplicht aan de door de NGP voor hen
8 belegde leerbijeenkomsten deel te nemen.

10 7. In geval van een negatief oordeel over het verzoek om preekbevoegdheid motiveert de NGP de
12 afwijzing schriftelijk en adviseert hij de student met betrekking tot het vervolg.⁷

14 **Beroepbaarstelling**

16 8. Het onderzoek met het oog op de beroepbaarstelling heeft tot doel dat de kerken kunnen
18 herkennen en met overtuiging bevestigen hetgeen door de NGP met het getuigschrift is
uitgesproken, nl. dat een kandidaat geschikt en bekwaam is voor het ambt van predikant.

20 9. Een student die aan het einde van zijn prioschap is gekomen en dat met een goed resultaat
22 afsluit, kan bij de regiovergadering van de kerk(en) waar hij zijn prioschap vervult,
24 beroepbaarstelling aanvragen. In geval het om kerken uit meerdere regio's gaat, vraagt de prio
de beroepbaarstelling aan bij de regiovergadering van de grootste kerk en zal een afvaardiging
uit de andere regiovergadering(en) bij de beroepbaarstelling betrokken worden.⁸

26 10. Voorafgaand aan het onderzoek legt de prio de volgende stukken voor aan de regiovergadering:

- 28 a. een gunstig getuigenis (attest) c.q. getuigenissen van de kerk(en) waar hij
predikant-in-opleiding is (geweest);
- 30 b. een attest van de kerk waar hij gedurende het prioschap lid was indien dit niet de/een
onder a bedoelde kerk was;
- 32 c. een getuigschrift van de NGP, dat tenminste omvat
 - 34 i. een positief oordeel over de deugdelijkheid van de genoten opleiding, al dan niet
36 met aanvullende tentamens;
 - ii. een verklaring dat aanvrager het verplichte prioschap naar tevredenheid heeft
voltooid;
 - iii. voldoende informatie om tot een oordeel te kunnen komen over zijn geschiktheid
voor het ambt van predikant.⁹

⁶ 'Marginale toetsing' wil hier zeggen: of het besluit op de juiste manier tot stand is gekomen.

⁷ Binnen de NGP bestaat voor de student te allen tijde de mogelijkheid om bij het bestuur van de NGP in beroep te gaan tegen een beoordeling door (of namens) het kernteam.

⁸ Waar (nog) geen sprake is van een prioschap, luidt de regel: Een student die zijn studie met een goed resultaat afsluit, kan bij de regiovergadering van de kerk(en) waar hij lid is, beroepbaarstelling aanvragen.

⁹ Waar (nog) geen sprake is van een prioschap, luidt de regel: Voorafgaand aan het onderzoek legt de student de volgende stukken voor aan de regiovergadering:

- a. een gunstig getuigenis (attest) van de kerk waar hij lid is;
- b. een getuigschrift van de NGP, dat tenminste omvat

11. De regiovergadering die een verzoek om beroepbaarstelling heeft ontvangen (of een commissie uit de regiovergadering) onderzoekt of de vereiste stukken zoals genoemd in artikel 10 aanwezig zijn. Nadat de regiovergadering heeft vastgesteld dat de vereiste stukken aanwezig zijn, verzoekt zij de LCKO het beroepbaarstellingsonderzoek voor haar rekening te nemen. Het onderzoek vindt plaats in een besloten zitting van de regiovergadering onder leiding van de LCKO.¹⁰
12. De LCKO wijst drie examinatoren uit haar midden aan die het gevraagde onderzoek uitvoeren en daartoe plaats en datum met de betrokkenen afspreken;
- a. de drie aangewezen examinatoren spreken en handelen in het gevraagde onderzoek namens de LCKO;
 - b. het onderzoek dient in de regel binnen de termijn van drie maanden na de aanvraag plaats te vinden;
 - c. tijdens het onderzoek wordt aandacht besteed aan de zeven taakvelden, zoals die in het vigerende predikantsprofiel worden genoemd, te weten:
 - i. verkondiging;
 - ii. liturgie en spiritualiteit;
 - iii. onderwijs en toerusting;
 - iv. pastoraat;
 - v. leiding en organisatie;
 - vi. persoonlijke ontwikkeling;
 - vii. samenleving en de wereld
13. De kandidaat stelt minimaal 2 weken voor het onderzoek het volgende beschikbaar aan de LCKO en aan twee op initiatief van de roepende kerk aan te wijzen afgevaardigden naar de regiovergadering:
- a. een bij het onderzoek voor te dragen preek over een door de LCKO opgegeven tekst, met liturgie en inclusief uitgeschreven gebeden;
 - b. geluidsopnamen van drie door de kandidaat geleide diensten.
14. Het onderzoek verloopt als volgt:
- a. de kandidaat draagt de preek over de door de LCKO opgegeven tekst voor;
 - b. de LCKO spreekt met de kandidaat over verkondiging, liturgie en spiritualiteit (taakveld i. en ii. van het predikantsprofiel)
 - i. met aansluitend navraag (max. 15 minuten) door de overige leden van de vergadering;
 - c. de LCKO stelt buiten de vergadering haar oordeel over het tot dusverre ingestelde onderzoek vast en legt buiten aanwezigheid van de kandidaat en gemotiveerd haar oordeel voor aan de vergadering;
 - d. de LCKO en de vergadering beslissen gezamenlijk (buiten aanwezigheid van de kandidaat) of het onderzoek voortgang kan vinden;
 - i. zowel de LCKO als de vergadering kan de voortgang van het examen blokkeren;

-
- i. een positief oordeel over de deugdelijkheid van de genoten opleiding, al dan niet met aanvullende tentamens;
 - ii. voldoende informatie om tot een oordeel te kunnen komen over zijn geschiktheid voor het ambt van predikant.

¹⁰ Voorbeeldagenda voor een beroepbaarstellingsonderzoek is in een bijlage bij het rapport te vinden.

- ii. indien één van beide de voortgang niet wenselijk acht, wordt het onderzoek niet voortgezet;

Indien positief besloten wordt ten aanzien van de voortgang van het onderzoek, vervolgt de LCKO het onderzoek met een gesprek

- e. over motivatie en roeping voor het ambt van predikant (max. 15 minuten);
f. over de taakvelden iii tot en met vii van het predikantsprofiel (max. 30 min.);
g. vanuit de regiovergadering kunnen na beide voorgaande onderdelen e. en f. aanvullende vragen gesteld worden (in principe 5 minuten).

15. Na het onderzoek neemt de voorzitter van de regiovergadering de leiding over van de LCKO en stelt de regiovergadering de uitslag van het onderzoek vast. Dit gebeurt buiten aanwezigheid van de kandidaat. Het verloop is daarbij als volgt:

- a. de LCKO stelt buiten de vergadering haar oordeel vast over de vraag of de kandidaat beroepbaar gesteld kan worden en legt dit oordeel voor aan de vergadering;
b. vervolgens reageren de afgevaardigden op het oordeel van de LCKO en maken zo hun eigen oordeel op;
c. de LCKO en de vergadering beslissen gezamenlijk of beroepbaarstelling kan plaatsvinden;
i. zowel de LCKO als de vergadering kan de beroepbaarstelling blokkeren;
ii. indien één van beiden beroepbaarstelling niet wenselijk acht, vindt er geen beroepbaarstelling plaats;
d. de voorzitter deelt de beslissing mondeling aan de kandidaat mee;
e. als tot beroepbaarstelling wordt besloten, ondertekent de kandidaat het ondertekeningformulier voor proponenten, vastgelegd door de Landelijke Vergadering van Wezep (1978);¹¹
f. na de ondertekening verklaart de vergadering hem beroepbaar voor een termijn van twee jaren;
g. aan het besluit tot beroepbaarstelling, waarvan de betrokkene schriftelijk bevestiging ontvangt, geeft de regiovergadering zo spoedig mogelijk bekendheid.

16. In het geval dat de beroepbaarstelling niet wordt toegekend, motiveert de regiovergadering deze beslissing duidelijk; zij doet dit zowel mondeling als schriftelijk.

17. Indien de kandidaat zich niet neerlegt bij het besluit van de regiovergadering kan hij uitsluitend en eenmalig in beroep gaan bij het moderamen van de lopende of de laatstgehouden Landelijke Vergadering. Voor de behandeling van dit beroep wordt het LV-moderamen uitgebreid met een door de comm. Kerkrecht en Beroepszaken aan te wijzen juridische deskundige.

18. Na de beroepbaarstelling kan de kandidaat een beroep ontvangen en aannemen.

Afsluitend onderzoek

19. De gemeente, naar welke de kandidaat een beroep heeft aangenomen, vraagt bij de regiovergadering een afsluitend onderzoek met het oog op de toelating tot het ambt van predikant in de Ned. Geref. Kerken aan. Het doel van dit onderzoek is dat de kerken de

¹¹ Ondertekeningsformulier voor proponenten is in een bijlage bij het rapport te vinden.

2 aanstaande predikant met overtuiging in hun midden kunnen ontvangen in de dienst van het
Woord en de sacramenten.

- 4 20. Ten behoeve van dit onderzoek legt de gemeente mede namens de kandidaat minimaal twee
weken voor het afsluitende onderzoek de volgende stukken aan de vergadering voor:
- 6 a. een beroepbaarverklaring door een regiovergadering van de Nederlands Gereformeerde
Kerken;
- 8 b. de beroepingsbrief van de toekomstige gemeente en de bijlagen betreffende de werk- en
arbeidsomstandigheden;
- 10 c. de verklaring van aanneming van het beroep;
- 12 d. een gunstig getuigenis van de kerkenraad van de gemeente waarvan de a.s. predikant lid
is, c.q. was.
- 14 21. Het afsluitende onderzoek wordt gedaan door de regiovergadering en vindt plaats in een
openbare vergadering.
- 16 22. Het onderzoek door de regiovergadering verloopt minimaal als volgt:
- 18 a. onderzoek of de vereiste stukken (20.a-d) aanwezig zijn;
- 20 b. een naar eigen inzicht in te richten kennismakingsgesprek.
- 22 23. Na het onderzoek vraagt de vergadering zich in beslotenheid af of er vanuit het
kennismakingsgesprek of anderszins¹² dringende gronden zijn voor een nader onderzoek naar
de geschiktheid en bekwaamheid voor het ambt van predikant.
- 24 24. Indien de vergadering besluit tot een nader onderzoek gelden daarvoor de volgende regels:
- 26 a. de vergadering verwoordt tegenover de kandidaat welke gronden er zijn voor nader
onderzoek;
- 28 b. het onderzoek vindt plaats in beslotenheid;
- 30 c. de vergadering richt het nader onderzoek naar eigen inzicht in;
- 32 d. de vergadering meldt het nader onderzoek met opgave van de gronden en de uitkomst van
het nader onderzoek aan de LCKO en de regiovergadering die beroepbaar heeft gesteld.
- 34 25. Na een goede uitslag van het onderzoek
- 36 a. ondertekent de a.s. predikant het ondertekeningformulier voor predikanten, vastgelegd
door de Landelijke Vergadering van Apeldoorn (1995)¹³
- 38 b. geeft de regiovergadering aan de a.s. predikant schriftelijk bevestiging van zijn toelating
tot het ambt van dienaar des Woords in de Nederlands Gereformeerde Kerken en geeft
daaraan zo spoedig mogelijk bekendheid;
- 40 c. wijst de regiovergadering een ervaren predikant uit de regio aan als mentor om de nieuwe
predikant waar nodig met raad en daad terzijde te staan;
- 42 d. zorgt de NGP voor werkbegeleiding gedurende de eerste tijd van het predikantschap.

¹² Te denken valt aan bv. de verstreken tijd sinds het beroepbaarstelling of een publicatie van de kandidaat die vragen heeft opgeroepen.

¹³ Ondertekeningsformulier voor predikanten is in een bijlage bij het rapport te vinden.

26. Indien de vergadering geen vrijmoedigheid heeft een beroepen kandidaat toe te laten tot het ambt van dienaar des Woords, kan de kerk die de kandidaat heeft beroepen, tegen deze beslissing in beroep gaan bij de Landelijke Vergadering van de kerken.

Onderzoek bij beroep op bijzondere gaven (art. 5.4 AKS)

27. Wie verlangt tot het ambt van predikant te worden toegelaten zonder de daartoe vereiste opleiding te hebben gevolgd, kan een beroep doen op het bezit van bijzondere gaven naar art. 5.4 van het AKS. Hij meldt zich met een gemotiveerd verzoek - ondersteund door referenties - via zijn kerkenraad bij de LCKO.

28. De LCKO informeert de kandidaat over de te volgen procedure zoals deze blijkt uit de navolgende artikelen.

29. De LCKO meldt de aanvrager aan voor een geschiktheids-assessment in het licht van het door de kerken aanvaarde predikantsprofiel.¹⁴

30. Het aangezochte bureau neemt het assessment af. De kosten voor het assessment zijn voor rekening van de kandidaat en kunnen na beroepbaarstelling via de LCKO bij de kerken gedeclareerd worden. De kandidaat is eigenaar van de uitkomst van het assessment.

31. De LCKO beoordeelt het verzoek op basis van één of meerdere met de kandidaat gevoerde gesprekken en de uitkomst van het geschiktheids-assessment.

32. Na een positief oordeel op basis van de gevoerde gesprekken en het assessment, beziet de LCKO of de kandidaat bij de NGP - gelet op de NGP-eindtermen - nog een aanvullend studietraject moet volgen. Indien dat het geval is, meldt de LCKO de kandidaat aan bij de NGP met het verzoek en een voorstel voor een aanvullend studietraject. De kandidaat kan vrijgesteld worden van de vereisten voor de kennis van de klassieke talen.¹⁵ Als regel zal de kandidaat na het studietraject een prioschap hebben te vervullen.

a. De kandidaat kan op goede gronden (bv. vanwege leeftijd en/of ervaring) gedeeltelijk worden vrijgesteld van stage of prioschap;

b. De NGP kan op de in art. 3-6 omschreven wijze preekbevoegdheid verlenen.

33. De kandidaat kan tot maximaal een maand na een negatieve beslissing uitsluitend en eenmalig in beroep gaan bij het moderamen van de lopende of de laatstgehouden Landelijke Vergadering. Voor de behandeling van dit beroep wordt het LV-moderamen uitgebreid met een door de comm. Kerkrecht en Beroepszaken aan te wijzen juridische deskundige.

¹⁴ Het ligt voor de hand dat daarvoor het bureau dat door de NGP voor haar studenten is geselecteerd, wordt ingeschakeld. Dit bureau is immers via de NGP al op de hoogte van het door de kerken gewenste predikantsprofiel. Zie voor dit profiel de besluiten van LV Houten 2011.

¹⁵ De NGP-eindtermen geven het toetsingskader aan. Van de kandidaat zou bv. gevraagd kunnen worden om een bewijs van adequate exegese te leveren zonder de kennis van de klassieke talen. In onderwijsland wordt in dit verband wel gesproken over de verwerking van de zgn. elders verworven competenties (EVC's) in het vaststellen van het te volgen studietraject.

2 34. Nadat de kandidaat het studietraject met goed gevolg heeft afgerond, verleent de NGP een
getuigschrift.

4 35. De kandidaat kan met het NGP-getuigschrift bij de regiovergadering van de kerk(en) waar hij
zijn prioschap vervult, beroepbaarstelling aanvragen. In geval het om kerken uit meerdere
6 regio's gaat, vraagt de prio de beroepbaarstelling aan bij de regiovergadering van de grootste
kerk en zal een afvaardiging uit de andere regiovergadering(en) bij de beroepbaarstelling
8 betrokken worden. Dit onderzoek vindt plaats volgens de regeling die daarvoor is
afgesproken.¹⁶

10 **Zelfstandige preekbevoegdheid**

12 36. De kerken kunnen broeders of zusters die menen de gaven hebben om voor te gaan in de kerken
14 en een opbouwend woord te spreken, en de kerken niet (meer) als predikant dienen,
preekbevoegdheid verlenen.

16 37. Wie voor de in het vorige punt bedoelde preekbevoegdheid in aanmerking wenst te komen, kan
18 bij de regiovergadering van de kerk waar hij lid is, deze preekbevoegdheid met een gemotiveerd
verzoek - ondersteund door referenties - aanvragen.

20 38. De regiovergadering stelt vast of er voldoende reden is om een onderzoek met het oog op het
22 verlenen van preekbevoegdheid, in te stellen. Voor deze vaststelling geeft de regiovergadering
aandacht aan

- 24 a. het gemotiveerde verzoek van de kandidaat;
26 b. de getuigenissen van enkele referenten;
28 c. het getuigenis (attest) van de kerk waar hij lid is;
d. het curriculum vitae met o.a. vermelding van de gevolgde opleidingen en de opgedane
werkervaring.

30 39. Na een positief besluit ten aanzien van een in te stellen onderzoek, verzoekt de
32 regiovergadering de LCKO het onderzoek voor de preekbevoegdheid voor haar rekening te
nemen. Dit onderzoek zal plaatsvinden in een besloten zitting van de regiovergadering onder
34 leiding van de LCKO.¹⁷

36 40. De LCKO wijst drie examinatoren uit haar midden aan die het gevraagde onderzoek uitvoeren
en daartoe plaats en datum met de betrokkenen afspreken;
38 a. de drie aangewezen examinatoren spreken en handelen in het gevraagde onderzoek
namens de LCKO;
40 b. het onderzoek dient in de regel binnen de termijn van drie maanden na de aanvraag plaats
te vinden;
42 c. het onderzoek heeft tot doel dat de betreffende regiovergadering met overtuiging kan
vaststellen dat de kandidaat geschikt en bekwaam is om preekbevoegdheid te ontvangen.

¹⁶ Waar (nog) geen sprake is van een prioschap, luidt de regel: De kandidaat kan met het
NGP-getuigschrift bij de regiovergadering van de kerk(en) waar hij lid is, beroepbaarstelling aanvragen. Dit
onderzoek vindt plaats volgens de regeling die daarvoor is afgesproken.

¹⁷ Voorbeeldagenda voor een onderzoek voor een zelfstandige preekbevoegdheid is in een bijlage bij het
rapport te vinden.

- 2 41. De kandidaat stelt minimaal 2 weken voor het onderzoek het volgende beschikbaar aan de
LCKO en aan twee op initiatief van de roepende kerk aan te wijzen afgevaardigden naar de
4 regiovergadering:
- 6 a. een bij het onderzoek voor te dragen preek over een door de LCKO opgegeven tekst, met
liturgie en inclusief uitgeschreven gebeden;
 - 8 b. minimaal twee andere preken;
 - 10 c. de drie preken zullen gezamenlijk over een gedeelte uit OT, een gedeelte uit het NT en
een onderwerp uit de Geloofsleer handelen.
- 12 42. Het onderzoek verloopt als volgt:
- 14 a. de kandidaat draagt de preek over een door de LCKO opgegeven tekst voor;
 - 16 b. de LCKO spreekt met de kandidaat over verkondiging, liturgie en spiritualiteit
 - 18 i. met aansluitend navraag (max. 15 minuten) door de overige leden van de
vergadering;
 - 20 c. de LCKO stelt buiten de vergadering haar oordeel over het tot dusverre ingestelde
onderzoek vast en legt buiten aanwezigheid van de kandidaat en gemotiveerd haar
22 oordeel voor aan de vergadering;
 - 24 d. de LCKO en de vergadering beslissen gezamenlijk (buiten aanwezigheid van de
kandidaat) of het onderzoek voortgang kan vinden;
 - 26 e. zowel de LCKO als de vergadering kan de voortgang van het onderzoek blokkeren;
indien één van beide de voortgang niet wenselijk acht, wordt het onderzoek niet
28 voortgezet;
 - 30 f. indien positief besloten wordt ten aanzien van de voortgang van het onderzoek, vervolgt
de LCKO het onderzoek;
 - 32 g. in het vervolgonderzoek onderzoekt de LCKO gedurende maximaal drie kwartier
 - 34 i. de kennis van de heilige Schrift
 - 36 ii. de instemming met de leer van de kerk
 - 38 iii. de visie op de christelijke levenspraktijk
 - 40 h. vanuit de regiovergadering kunnen na voorgaande onderdelen aanvullende vragen gesteld
worden (in principe 5 minuten).
- 42 43. Na het onderzoek neemt de voorzitter van de regiovergadering de leiding over van de LCKO en
44 stelt de regiovergadering de uitslag van het onderzoek vast, buiten aanwezigheid van de
kandidaat vast. Het verloop is daarbij als volgt:
- 46 a. de LCKO stelt buiten de vergadering haar oordeel vast over de vraag of de kandidaat
preekbevoegdheid kan ontvangen en legt dit oordeel voor aan de vergadering;
 - 48 b. vervolgens reageren de afgevaardigden op het oordeel van de LCKO en maken zo hun
eigen oordeel op;
 - 50 c. de LCKO en de vergadering beslissen gezamenlijk of preekbevoegdheid kan worden
verleend;
 - 52 i. zowel de LCKO als de vergadering kan het verlenen van preekbevoegdheid
54 blokkeren; indien één van beide preekbevoegdheid niet wenselijk acht, wordt deze
niet verleend;
 - 56 d. de voorzitter deelt de beslissing mondeling aan de kandidaat mee;

- 2 e. als tot het verlenen van preekbevoegdheid wordt besloten, ondertekent de kandidaat een
3 ondertekeningsformulier zoals dat voor proponenten, vastgelegd door de Landelijke
4 Vergadering van Wezep (1978)¹⁸;
- 5 f. na de ondertekening verklaart de vergadering de kandidaat bevoegd om leiding te geven
6 aan kerkdiensten en in deze diensten een opbouwend woord (cf art. 1) te spreken;
- 7 g. aan het besluit tot het verlenen van preekbevoegdheid, waarvan de betrokkene schriftelijk
8 bevestiging ontvangt, geeft de regiovergadering zo spoedig mogelijk bekendheid;

9
10 44. De regiovergadering wijst uit haar midden een begeleider-predikant voor de aanvrager aan; de
11 begeleider zal jaarlijks de preekarbeid met de aanvrager evalueren; van deze evaluatie wordt
12 schriftelijk verslag gedaan aan de regiovergadering.

13
14 45. De preekbevoegdheid wordt verleend voor een termijn van twee jaren en kan op verzoek van de
15 kandidaat telkens met twee jaren verlengd worden; de verlenging van de preekbevoegdheid
16 moet worden aangevraagd bij de regiovergadering van de kerk waarvan de aanvrager lid is; bij
17 de behandeling van de aanvraag van verlenging dient een gemotiveerd advies van de
18 begeleider-predikant betrokken te worden.

19
20 46. De regiovergadering kan besluiten tot opschorting of beëindiging van de preekbevoegdheid
21 indien daarvoor gegronde redenen zijn.

22 47. In het geval dat de preekbevoegdheid niet wordt verleend of verlengd, motiveert de
23 regiovergadering deze beslissing duidelijk en schriftelijk.

24
25 48. Indien de kandidaat zich niet neerlegt bij het besluit van de regiovergadering kan hij uitsluitend
26 en eenmalig in beroep gaan bij het moderamen van de lopende of de laatstgehouden Landelijke
27 Vergadering. Voor de behandeling van dit beroep wordt het LV-moderamen uitgebreid met een
28 door de comm. Kerkrecht en Beroepszaken aan te wijzen juridische deskundige.

29 **Tussentijdse verhuizing**

30
31 49. In geval van een verhuizing naar een kerk in een andere regio zal een regiovergadering haar
32 bevoegdheden en taken ten aanzien van de verhuisde overdragen aan de regiovergadering van
33 de kerk waartoe de verhuisde is gaan behoren.

34
35 In **bijlage 6** vindt u een overzicht van verdeling van de diverse rollen over de verschillende
36 onderzoeken.

37
38

¹⁸ Te vinden in een bijlage bij het rapport.

12. Akkoord voor Kerkelijk Samenleven

Om bovenstaande regeling te verankeren in het AKS dienen de art. 5.2, 5.3, 5.4 en 6 herschreven te worden. We vermelden telkens eerst het bestaande artikel en daarna het opnieuw geformuleerde artikel

5.2 Preekconsent voor studenten (oud)

Wie de opleiding voor het ambt van predikant volgt, kan bij de regiovergadering van de gemeente waartoe hij behoort preekconsent aanvragen. Hij onderwerpt zich bij die regiovergadering aan een onderzoek naar leer en leven en bekwaamheid. Wie met goed gevolg dit onderzoek heeft ondergaan, verkrijgt, in de regel voor een termijn van een jaar, preekconsent.

5.2 Preekbevoegdheid (nieuw)

Wie de opleiding voor het ambt van predikant volgt, ontvangt van de Nederlands Gereformeerde Predikantenopleiding volgens de aangenomen regeling voor de Kerkelijke Onderzoeken, bevoegdheid om onder verantwoordelijkheid van een kerkenraad voor te gaan in een kerkdienst en binnen de kerkdienst een opbouwend woord te spreken. Deze bevoegdheid is van kracht tot het einde van de opleiding.

5.2.1 Aan anderen dan wie opgeleid worden voor het ambt van predikant en aan wie geen predikant (meer) zijn, kan preekbevoegdheid verleend worden overeenkomstig de regeling voor de Kerkelijke Onderzoeken.

5.3 Beroepbaarstelling (oud)

Nadat de opleiding met goed gevolg is afgesloten, onderwerpt hij zich aan een onderzoek naar leer en leven en bekwaamheid tot het ambt. Dit onderzoek vindt plaats op de regiovergadering van de gemeente waartoe hij behoort. Wie met goed gevolg dit onderzoek heeft ondergaan, wordt voor een termijn van twee jaren als kandidaat beroepbaar gesteld en verkrijgt daartoe preekconsent.

5.3 Beroepbaarstelling (nieuw)

Nadat de opleiding met goed gevolg is afgesloten, onderwerpt hij zich aan een onderzoek naar leer en leven en bekwaamheid tot het ambt. Dit onderzoek vindt plaats op de regiovergadering van de kerk waar hij zijn prioschap vervult en wordt volgens de aangenomen regeling voor de Kerkelijke Onderzoeken afgenomen door de Landelijke Commissie Kerkelijke Onderzoeken. Wie met goed gevolg dit onderzoek heeft ondergaan, wordt voor een termijn van twee jaren als kandidaat beroepbaar gesteld en verkrijgt daartoe preekbevoegdheid.

5.4 Bijzondere gaven tot het ambt van het predikant (oud)

Wie verlangt tot het ambt van predikant te worden toegelaten zonder de daartoe vereiste opleiding te hebben gevolgd, dient - behalve de in 5.1 genoemde gaven - bijzondere gaven tot het ambt van predikant te bezitten.

Hij onderwerpt zich aan een onderzoek naar leer en leven en bekwaamheid tot het ambt. Dit onderzoek vindt plaats op de regiovergadering van de gemeente waartoe hij behoort. Wie met goed gevolg dit onderzoek heeft ondergaan, verkrijgt voor een termijn van twee jaren preekconsent. Wie met goed gevolg een vervolgonderzoek heeft ondergaan, wordt voor een termijn van twee jaren als kandidaat beroepbaar gesteld en verkrijgt daartoe preekconsent.

5.4 Bijzondere gaven tot het ambt van het predikant (nieuw)

Wie verlangt tot het ambt van predikant te worden toegelaten zonder de daartoe vereiste opleiding te hebben gevolgd, dient - behalve de in 5.1 genoemde gaven - bijzondere gaven tot het ambt van predikant te bezitten.

Hij onderwerpt zich daartoe aan een onderzoek overeenkomstig de aangenomen regeling voor de Kerkelijke Onderzoeken. Wie met goed gevolg het onderzoek voor de beroepbaarstelling heeft ondergaan, wordt voor een termijn van twee jaren als kandidaat beroepbaar gesteld en verkrijgt daartoe preekbevoegdheid.

2 **Artikel 6 Beroep en onderzoek van een kandidaat (oud)**

4 Wanneer een kandidaat beroepen is door een gemeente en het beroep aanvaardt, stelt de
6 regiovergadering waartoe de beroepende gemeente behoort een afsluitend onderzoek naar leer en
leven en bekwaamheid in. Wie met goed gevolg dit onderzoek heeft ondergaan, wordt in het ambt van
predikant bevestigd

8 **Artikel 6 Beroep en onderzoek van een kandidaat (nieuw)**

10 *Wanneer een kandidaat beroepen is door een gemeente en het beroep aanvaardt, stelt de*
regiovergadering waartoe de beroepende gemeente behoort een afsluitend onderzoek in
overeenkomstig de aangenomen regeling voor de Kerkelijke Onderzoeken. Wie met goed gevolg dit
onderzoek heeft ondergaan, wordt in het ambt van predikant bevestigd.

14 **13. Concept-besluit**

16 We leggen de kerken het volgende concept-besluit voor:

18 **De kerken, in Landelijke Vergadering te Zeewolde bijeen op [datum],**

20 **hebben kennisgenomen van het rapport en de voorstellen van de commissie Kerkelijke**
22 **Onderzoeken;**

24 **stemmen in met de door de commissie gewezen richting voor de Kerkelijke Onderzoeken;**

26 **besluiten tot**

- 28 - de voorgestelde regeling voor de Kerkelijke Onderzoeken,
- de daarmee verbonden wijzigingen in het AKS,
30 - het voorgestelde ondertekeningsformulier voor hen die zelfstandige preekbevoegdheid
ontvangen;

32 **bepalen dat**

- 34 - bevoegdheden ten aanzien van de verlenging van bestaande zelfstandige preekbevoegdheid
vanaf één jaar na de sluiting LV Zeewolde bij de in aangenomen regeling aangewezen instantie
op de aangegeven wijze komen te liggen;
36 - de ingangsdatum van de regeling voor de kerkelijke onderzoeken is: één jaar na de sluiting
van de LV Zeewolde;

38 **benoemen in de Landelijke Commissie Kerkelijke Onderzoeken (LCKO)**

40 **dragen de LCKO op**

- 42 - de in de regeling Kerkelijke Onderzoeken opgenomen taken te gaan vervullen en zich daar
terdege op voor te bereiden,
44 - aan de kerken met het oog op de volgende Landelijke Vergadering over haar
werkzaamheden te rapporteren,
46 - en desgewenst met wijzigingsvoorstellen inzake de regeling te komen.

Bijlagen

Bijlage 1 - Geldende regels

De artikelen 5 en 6 van het AKS:

5.1 Opleiding

Wie verlangt tot het ambt van predikant te worden toegelaten, volgt als voorbereiding een deugdelijke opleiding en dient de voor de uitoefening van dit ambt vereiste gaven te bezitten.

5.2 Preekconsent voor studenten

Wie de opleiding voor het ambt van predikant volgt, kan bij de regiovergadering van de gemeente waartoe hij behoort preekconsent aanvragen. Hij onderwerpt zich bij die regiovergadering aan een onderzoek naar leer en leven en bekwaamheid. Wie met goed gevolg dit onderzoek heeft ondergaan, verkrijgt, in de regel voor een termijn van een jaar, preekconsent.

5.3 Beroepbaarstelling

Nadat de opleiding met goed gevolg is afgesloten, onderwerpt hij zich aan een onderzoek naar leer en leven en bekwaamheid tot het ambt. Dit onderzoek vindt plaats op de regiovergadering van de gemeente waartoe hij behoort. Wie met goed gevolg dit onderzoek heeft ondergaan, wordt voor een termijn van twee jaren als kandidaat beroepbaar gesteld en verkrijgt daartoe preekconsent.

5.4 Bijzondere gaven tot het ambt van het predikant

Wie verlangt tot het ambt van predikant te worden toegelaten zonder de daartoe vereiste opleiding te hebben gevolgd, dient - behalve de in 5.1 genoemde gaven - bijzondere gaven tot het ambt van predikant te bezitten.

Hij onderwerpt zich aan een onderzoek naar leer en leven en bekwaamheid tot het ambt. Dit onderzoek vindt plaats op de regiovergadering van de gemeente waartoe hij behoort. Wie met goed gevolg dit onderzoek heeft ondergaan, verkrijgt voor een termijn van twee jaren preekconsent. Wie met goed gevolg een vervolgonderzoek heeft ondergaan, wordt voor een termijn van twee jaren als kandidaat beroepbaar gesteld en verkrijgt daartoe preekconsent.

Artikel 6 Beroep en onderzoek van een kandidaat *

Wanneer een kandidaat beroepen is door een gemeente en het beroep aanvaardt, stelt de regiovergadering waartoe de beroepende gemeente behoort een afsluitend onderzoek naar leer en leven en bekwaamheid in. Wie met goed gevolg dit onderzoek heeft ondergaan, wordt in het ambt van predikant bevestigd.

In de regelingen artikel 5 en 6 is nader omschreven hoe de diverse onderzoeken zullen plaatsvinden. Deze nadere regeling vermeldt het volgende:

6-1 Het kerkelijke onderzoek

A. De kerkelijke onderzoeken

1. Wie predikant wil worden in de Nederlands Gereformeerde Kerken, dient belijdend lid van deze kerken te zijn en zich te onderwerpen aan de vereiste kerkelijke onderzoeken.
2. Tot de kerkelijke onderzoeken worden gerekend:
 - a. het onderzoek met het oog op het verlenen van preekconsent;
 - b. het toelatingsonderzoek met het oog op de beroepbaarstelling;

- c. het afsluitende onderzoek met het oog op de eerste bevestiging als dienaar van het Woord.
- 2
- B. Voorbereiding van het kerkelijke onderzoek
- 4 1. Wie een van deze onderzoeken wenst te ondergaan, doet daartoe overeenkomstig art. 5 AKS een aanvraag bij de regiovergadering van de gemeente waartoe hij behoort.
- 6 2. De regiovergadering heeft of benoemt een commissie ter voorbereiding van het examen. Deze commissie heeft met de aanvrager een gesprek waarin tenminste de gevolgde opleiding, de
- 8 motivatie voor en roeping tot het ambt van predikant aan de orde komen. Aanvrager legt aan de commissie de voor het examen vereiste getuigschriften voor. Ook neemt de commissie met
- 10 aanvrager de gang van zaken op het examen door.
- 12 3. De regiovergadering wijst examinatoren aan (al dan niet predikant) die bekwaam zijn voor het doen van het betreffende onderzoek. Indien nodig zal een beroep gedaan worden op
- 14 examinatoren van buiten de eigen regio.
- 16 4. Aan het afnemen van een kerkelijk onderzoek dienen minimaal vier regiokerken deel te nemen. Indien dit aantal niet gehaald wordt, zal de commissie die het examen voorbereidt een naburige regio om medewerking vragen. De gevraagde regio vaardigt tenminste zoveel kerken af, dat het quorum bereikt wordt.
- 18 5. Mocht een regiovergadering besluiten de aanvraag van een onderzoek niet te behandelen, dan zal de aanvrager hiervan op de hoogte gesteld worden en een naburige regio zal gevraagd worden deze taak op zich te nemen.
- 20
- C. Het onderzoek voor het verlenen van preekconsent
- 22 1. Ter vergadering dient aanwezig te zijn:
- 24 a. een gunstig getuigenis van de betreffende kerkenraad;
- 26 b. een positief advies van de Nederlands Gereformeerde Predikantenopleiding (NGP). Bij het ontbreken van dit advies kan het onderzoek geen voortgang vinden voordat de kern-docenten van de Nederlands Gereformeerde Predikantenopleiding daarover geraadpleegd zijn.
- 28 2. Er wordt onderzoek gedaan naar:
- 30 a. de bekwaamheid om Gods Woord aan de gemeente te prediken. Daarvoor dient tenminste één preek te worden gehouden over een van tevoren opgegeven tekst;
- 32 b. kennis van en inzicht in de Heilige Schrift;
- 34 c. kennis van de leer van de kerk aan de hand van de belijdenisgeschriften.
- 36 3. De afhandeling van het onderzoek.
- 38 a. Hij die het preekconsent ontvangt, betuigt ter vergadering zijn instemming met de leer van de kerk door ondertekening van het ondertekeningformulier voor proponenten, vastgesteld door de Landelijke Vergadering van Wezep (1978).
- 40 b. Een student die preekconsent ontvangt, dient zich in verband met stagebegeleiding met de Nederlands Gereformeerde Predikantenopleiding te verstaan.
- 42 c. Het consent wordt verleend voor de periode van één jaar en kan als regel twee keer voor een jaar verlengd worden.
- 44 d. Aan het besluit tot verlening van preekconsent, waarvan de aanvrager schriftelijk bevestiging ontvangt, zal de regiovergadering zo spoedig mogelijk bekendheid geven.
- 46
- D. Het toelatingsonderzoek
- Het toelatingsonderzoek voor het ambt van dienaar des Woords als bedoeld in art. 5 AKS draagt een geestelijk karakter. De bedoeling is niet dat het examen van de opleiding wordt overgedaan, maar dat de kerken een goede indruk krijgen van de wijze waarop de aanvrager zijn opgedane kennis eerbiedig en gelovig weet te gebruiken ten dienste van de verkondiging van het Woord en van de overige arbeid.

4. Ter vergadering dient aanwezig te zijn:
- a. een gunstig getuigenis van de kerkenraad;
 - b. een geldig diploma als bewijs dat een deugdelijke opleiding is gevolgd, zoals laatstelijk bepaald op de Landelijke Vergadering van Doorn (1998);
 - c. een getuigschrift van de Nederlands Gereformeerde Predikantenopleiding, dat tenminste omvat
 - een positief oordeel over de deugdelijkheid van de genoten opleiding, al dan niet met aanvullende tentamens;
 - een verklaring dat aanvrager de verplichte stage tot tevredenheid heeft voltooid;
 - voldoende informatie om tot een oordeel te kunnen komen over zijn geschiktheid voor het ambt van predikant.
5. Er wordt onderzoek gedaan naar:
- a. de bekwaamheid om Gods Woord aan de gemeente te prediken, waarvoor tenminste één preek gehouden dient te worden over een van tevoren opgegeven tekst;
 - b. de bekwaamheid om Gods Woord duidelijk uit te leggen vanuit de grondtalen. Dit gebeurt aan de hand van een van tevoren opgegeven hoofdstuk, zowel uit het Oude als uit het Nieuwe Testament;
 - c. de kennis van en het inzicht in de Heilige Schrift;
 - d. de kennis van de leer der kerk aan de hand van de belijdenisgeschriften;
 - e. de kennis van de schriftuurlijke levenswandel in deze wereld;
 - f. de kennis van de kerkgeschiedenis, de regering der kerk en haar wijze van samenleven.
3. De afhandeling van het onderzoek:
- a. Na een goede uitslag van het onderzoek zal betrokkene het ondertekeningformulier voor proponenten, vastgelegd door de Landelijke Vergadering van Wezep (1978) ondertekenen.
 - b. Na de ondertekening zal de vergadering hem beroepbaar verklaren, in de regel voor een termijn van twee jaren.
 - c. Aan het besluit tot beroepbaarstelling, waarvan de betrokkene schriftelijk bevestiging ontvangt, zal de regiovergadering zo spoedig mogelijk bekendheid geven.
- E. Het afsluitend onderzoek
- Het afsluitend onderzoek als bedoeld in art. 6 AKS is een onderzoek naar leer en leven en de bekwaamheid tot het ambt. Wanneer er tussen dit onderzoek en het toelatingsonderzoek meer dan twee jaar verlopen is, kan de regiovergadering besluiten onderdelen van het toelatingsonderzoek te herhalen.
- Het doel van het onderzoek is dat de kerken temidden waarvan hij gaat dienen, de aanstaande predikant met overtuiging in hun midden kunnen ontvangen in de dienst van het Woord en de sacramenten.
1. Ter vergadering dient aanwezig te zijn:
 - a. een beroepbaarverklaring door een regiovergadering van de Nederlands Gereformeerde Kerken;
 - b. de beroepingsbrief van de toekomstige gemeente;
 - c. de verklaring van aanneming van het beroep;
 - d. een gunstig getuigenis van de kerkenraad der gemeente waarvan de a.s. predikant lid is, c.q. was;
 2. De inhoud van het onderzoek:
 - a. de uitleg van de Heilige Schrift;
 - b. visie op de preek (wezen, aanpak, doel);
 - c. visie op ambt en gemeente;
 - d. ethische en geloofsvragen;
 - e. catechese.
 3. De afhandeling van het onderzoek:

- 2 a. Na een goede uitslag van het onderzoek zal de a.s. predikant het ondertekeningformulier voor
predikanten, vastgelegd door de Landelijke Vergadering van Apeldoorn (1995) ondertekenen.
- 4 b. De regiovergadering zal aan de a.s. predikant schriftelijk bevestiging geven van zijn toelating
tot het ambt van dienaar des Woords in de Nederlands Gereformeerde Kerken en daaraan zo
6 spoedig mogelijk bekendheid geven.
- 8 c. De regiovergadering zal een ervaren predikant uit de regio aanwijzen als mentor om de nieuwe
predikant waar nodig met raad en daad terzijde te staan. Daarnaast zorgt de Nederlands
Gereformeerde Predikantenopleiding voor begeleiding gedurende de eerste drie jaren van het
predikantschap.
- 10 F. Toelating van voorgangers uit andere kerken
- 12 1. Vanwege het bepaalde onder A1 dient een predikant uit een andere kerk die individueel wil
overkomen, in beginsel in eigen gemeente zijn ambt neer te leggen, lid te worden van de
14 dichtstbijzijnde NG-kerk en via deze gemeente beroepbaarstelling aan te vragen.
- 16 2. Voorafgaand hieraan kan betrokkene terecht bij de Commissie voor Contact en Samenspreking
met andere kerken (CCS) voor vertrouwelijk overleg over de procedure, de aard van de NGK
en andere vormen van advies.
- 18 3. Na het toelatingsonderzoek en afsluitend onderzoek kan betrokkene respectievelijk beroepbaar
gesteld en bevestigd worden volgens de geldende regels met daarbij de volgende bijzondere
20 bepalingen:
- 22 a. Waar bij genoemde examens normaal een attest van de NGP wordt gevraagd, zal in de hier
bedoelde situatie een attest van de onder B genoemde Vertrouwens- en Advies Commissie
24 (VAC) worden gevraagd. Dit attest zal gebaseerd zijn op gesprekken met betrokkene en
ingewonnen referenties. Het attest omvat tenminste een positief oordeel over motivatie,
26 geschiktheid en bekwaamheid voor het ambt van predikant binnen de Nederlands
Gereformeerde Kerken. Afhankelijk van het aantal dienstjaren van betrokkene als predikant, zal
het attest ook ingaan op de genoten opleiding en beroepsvorming.
- 28 b. Indien betrokkene nog slechts korte tijd tot het belijden van de gereformeerde leer is gekomen,
kan de regiovergadering hem verzoeken eerst preekbevoegdheid te vragen en minimaal een half
30 jaar in de kerken voor te gaan, voordat het toelatingsonderzoek voor beroepbaarstelling zal
plaatsvinden.
- 32 c. Indien betrokkene behoort tot een (buitenlandse) kerk waarmee kerkelijke gemeenschap wordt
onderhouden, kan de regiovergadering besluiten de omvang van het examen te beperken.

34 (Acta LV Lelystad 2004; gewijzigd LV Zwolle 2005)

36 6-2 Beroepbaarstelling

38 De kerken spreken uit:

40 dat het besluit van de Landelijke Vergadering Lelystad 2004 dat wie het toelatingsonderzoek met
goed gevolg heeft afgelegd voor een termijn van twee jaren als kandidaat beroepbaar gesteld wordt,
42 ook zal gelden voor hen die voor 2005 beroepbaar zijn gesteld, met dien verstande dat deze termijn
voor hen ingaat op de dag dat de Landelijke Vergadering Zwolle 2007 het besluit neemt;

44 De kerken spreken voorts uit:

46 de regio's te verzoeken zorgvuldig en pastoraal te handelen met degenen op wie dit besluit van
toepassing is en desgewenst het advies van de Vertrouwens- en Adviescommissie in te roepen en
tijdig voor het aflopen van de genoemde termijn van twee jaar passende maatregelen te nemen.

48 (Acta LV Zwolle 2007)

Bijlage 2 - Geschiedenis

Geschiedenis

Voor een overzicht van de historische ontwikkelingen inzake de toelating tot het ambt van predikant hebben we o.a. gebruik gemaakt van

dr. F.L. Bos in zijn “De orde der kerk - toegelicht met kerkelijke besluiten uit vier eeuwen” (1950) (Bos, Orde)

dr H. Bouwman, Gereformeerd Kerkrecht, deel I (1928) (Bouwman, Kerkecht)

Joh. Jansen in zijn “Korte Verklaring van de Kerkenordening” (1922-3) (Jansen, KV)

Genoemde boeken geven hun commentaar en toelichting bij de Dordtse Kerkenordening (DKO).

Deze Dordtse Kerkenordening gaat inhoudelijk terug tot o.a. het Convent van Wezel 1568 en heeft op de synode van 1618-19 zijn definitievere vorm en inhoud gekregen. Verder in de geschiedenis teruggaand komen we uit bij Calvijn die in Genève de eerste aanzetten voor wat uiteindelijk de DKO is geworden, heeft gegeven.

Jansen becommentarieert in zijn verklaring artikel 4 van de Dordtse Kerkenordening (DKO) zoals die sinds 1905 heeft gegolden in de Gereformeerde Kerken.

Dit artikel zegt o.a. het volgende:

“De wettelijke beroeping dergenen, die tevoren in den dienst niet geweest zijn ... bestaat: Ten eerste, in de verkiezing, dewelke ... geschieden zal ... met onderhouding ... van de kerkelijke ordinantie, dat alleen diegenen voor het eerst tot de dienst des Woords kunnen beroepen worden, die door de Classe, waarin zij wonen, preparatorio geëxamineerd zijn ... Ten andere, in de examnatie of onderzoeking beider der leer en des levens, dewelke staan zal bij de Classe, aan welke de beroeping ter approbatie is voor te stellen.”

Het is duidelijk: de classis (regio) examineert ‘voorbereidend’ en stelt - na positief resultaat - beroepbaar. **Na het ontvangen en aannemen van een beroep vindt er een classicale onderzoeking plaats teneinde de beroeping te approberen en zo de toegang tot het ambt van predikant goed te keuren.**

Het eerste wat Jansen over de examinatie opmerkt, is dat de zinsnede betreffende het classicale praeparatoire examen een latere toevoeging aan de oorspronkelijke tekst betreft. Aanvankelijk waren de kerken geheel vrij en konden zij beroepen wie zij wilden.

Dat heeft echter niet lang geduurd. De eerste vermelding van een voorbereidend onderzoek naar leer, leven en ambtsgevaren komen we tegen op de synode van Dordrecht, 1578. Overigens zonder dat daarbij onderscheid gemaakt werd tussen gestudeerde en ongestudeerde personen. Als één van de redenen voor een dergelijk onderzoek noemt Jansen de vrees voor “Arminiaansche ketterijen” (de leer van de latere Remonstranten). (De andere reden wordt gevormd door ‘de ongeordende toestand’.)

Dordrecht 1578 - art 4:

De benoeminghe der Dienaren sal gheschieden van den Kerckenraet, met byvoeghinghe der Diaconen ende het oordeel der Classe, soo de selue te samen koemen kan, ende soo niet, van twee ofte dry naestgheseten Dienaren der seluer. De ondersoekinghe sal van den seluen gheschieden by den welcken de beroepinghe staet. De welcke ondersoekinghe voornemelick ouer die sal gheschieden die te vooren in den dienst niet gheweest, oft niet ghenoeghsaem ondersocht en syn. Maer soo vele den ghenen aengaet welcke de vniuersiteyt van Leyden ofte eenighe andere vniuersiteyt onser Religie bequame gheoordeelt sal hebben, en sullen van nieuws niet gheexamineert worden, wel verstaende soo vele de leere aengaet. De Dienaers aldus beproeft ende vercoren synde, sullen der ghereformeerde Ouerheyt aenghegheuen, ende voorts der Ghemeynte

2 *der tyt van veerthien daghen voorghestelt worden: Op dat soo yemant yet hadde, het selfde*
 3 *onverhindert mochte voortbrenghen, Het welcke hy in tyts by den Kerckenraedt doen sal, op dat de*
 4 *seluighe met somighen wt der Classe daer van rypelick oordeelen magh. Ende soo niemant yet*
 5 *voortbrengt sal het swyghen voor bewillighen gheacht worden.*

6 Cruciaal in verband met het vervolg lijkt ons de opmerking van Jansen, waarin hij zegt: “Vroeger
 7 hebben de kerken dit praeparatoir-examen wel aan de universiteit toegekend, maar uit vrees voor de
 8 Arminiaansche dwalingen trokken zij het weer aan zich ...”. Dat moet wel slaan op de tijd rondom het
 9 begin van de 17^e eeuw.

10 Vergelijk hiermee wat Bos doorgeeft vanuit “Treurs 1563”: “De studenten .. moeten voortaan zijn
 11 onderzocht en geëxamineerd door de dienaren der synode ...”.

12 En verder merkt Jansen op: “De Christelijk Gereformeerde kerk liet het door hare curatoren der
 13 Theol. School afnemen (*na 1834*), en dit bleef bij de vereeniging der Christelijke Gereformeerde kerk
 14 met de Ned. Gereformeerde kerk (*1892*) aanvankelijk wel bestaan, maar de synode te Middelburg,
 15 1896, besloot reeds, dat het praeparatoir-examen door alle candidaten in de H. Godgeleerdheid, ook
 16 die der Theol. School, door de classen moest afgenomen worden. En de synode van Utrecht, 1905,
 17 heeft het voor het eerst in art. 4 K.O. opgenomen.”

18
 19
 20 Uit deze historische ontwikkeling is ook duidelijk hoe het komt dat in de CG-kerken, die niet met de
 21 vereniging in 1892 meegingen, de bevoegdheid tot beroepbaarstelling (en het verlenen van
 22 preekconsent) nog altijd bij het curatorium van de Theologische Universiteit van Apeldoorn ligt (zie
 23 art. 4 van de Kerkorde van de CG-kerken). Zo is het voor hen vanaf kort na 1834 altijd geweest! En
 24 dat kon ook, want er was (en is) voor deze kerken maar één opleidingsschool. Terwijl er na 1892 voor
 25 de Gereformeerden twee waren: de Theologische Hogeschool van Kampen en de Vrije Universiteit.

26
 27 Voor een goed begrip is dus belangrijk om te beseffen dat de achtergrond van de huidige stand van
 28 gevormd wordt door het principe van de zgn. ‘studievrijheid’. Iedereen mocht zijn theologische
 29 opleiding volgen waar hij dat wilde : in Kampen, in Amsterdam of nog ergens anders. Met andere
 30 woorden: de toegangspoort tot het ambt van predikant werd niet gevormd door een
 31 gemeenschappelijke en verplichte opleiding die vervolgens namens de kerken een student beroepbaar
 32 stelde. Deze taak berustte bij de classis (regio). De classes toetsten de gevolgde opleiding op inhoud
 33 en niveau en stelden vervolgens de student (al dan niet) beroepbaar.

34 (Tussen haken: wat onze kerken betreft geldt de bedoelde studievrijheid voor een gedeelte nog steeds;
 35 naast het advies om aan de TUA te studeren, is er slechts de verplichting het NGP-deel te volgen.)

36 Zie ook wat Bos doorgeeft:

37 “...
 38

39 b. Het praeparatoir examen wordt afgenomen door de classe ...

40 c. Bij een praeparatoir examen ... moet ... ter tafel zijn:

41 1. bewijs van met goede uitslag afgelegd candidaatsexamen bij de ... Theol. (Hoge)school ...

42 d. voor het praeparatoir examen van een examinandus, die niet gestudeerd heeft aan de Theol.
 43 (Hoge)school ... zullen de volgende regelen gelden:

44 ...

45 2. ... richt de classis tot de hoogleraren der Theol. (Hoge)school ... het verzoek, hem te examineren in
 46 de vakken van het candidaatsexamen ...

47 5. de classis onderwerpt ... na overlegging van bedoeld getuigschaft (*van de hoogleraren*), den
 48 kandidaat op de gewone wijze aan het praeparatoir examen.”

2 Wat het peremptoire (beslissende) examen betreft, merkt Jansen het volgende op: “Het is ... het eerste en oudste (examen), omdat het aanstonds noodig bleek nauwkeurig toe te zien wie in het ambt gesteld werden.”

4 Dit examen gaat over leer en leven en omvat een keur aan vakken.

6 “Formeel en kerkrechtelijk behoort het aan den kerkeraad. Maar krachtens het kerkverband moet de classe de beroeping goedkeuren. En zo komt het practisch bij de classe ...”

8 Dit laatste examen is de deur tot de ambtelijke bediening in de plaatselijke kerken.

10 Uit Bouwman, Kerkrecht (I, 398vv) citeren we het volgende

12 “Formeel zou het examen (*dwz het peremptoire examen - KM*) kunnen worden afgenomen door de kerkenraad, wyl de kerkenraad souverein is in eigen kring. Maar krachtens het kerkverband is het examen gesteld in de handen van de classis ... omdat de dienaar krachtens het kerkverband ook voor andere wordt toegelaten. Om die reden hebben de Gereformeerde kerken ook bepaald, dat het peremptoir examen”geschieden zal ten overstaan van de gedeputeerden der particuliere synode of eenigen derzelve” ... Het dubbele kerkelijke examen ... zoals wij dit hebben, was in de eerste jaren na de reformatie onbekend. ... de meeste predikanten (kregen) hunne opleiding in de private of publieke oefeningen eener plaatselijke kerk. Deze predikanten werden door de classis zelve geëxamineerd. ... De kerken konden dus vrij beroepen, wie zij wilden. Maar dit bleek op den duur niet houdbaar. Reeds door de synode van Dordrecht, 1578, werd bepaald, dat men niemand tot de dienst des Woords zou beroepen “dan de ghene diemen ghenoegsaem beproeft heeft” ... Dezelfde synode had echter zoveel vertrouwen in de Leidsche universiteit, dat zij degenen, die door de universiteit van Leiden of een andere universiteit bekwaam geoordeeld waren, vrijstelde van het onderzoek door de classis. ... Het examen aan de hoogeschool gold voor het peremptoir examen. Tot 1586 was er slechts één examen. Maar door de Haagsche Synode werd een praeparatoir-examen ingesteld voor hen, die niet aan een universiteit of door de classis geëxamineerd waren. ... Langzamerhand werd geheel het examen opgeëischt door de kerken. Eerst werd het recht van peremptoir-examen ontnomen aan de theologische faculteit, en daarna ook het praeparatoir. Omstreeks 1636 was aan de professoren het recht, om praeparatoir of peremptoir te examineren, ontnomen. ...

30 Voetius betreurde het, dat de kerken de examens aan zich trokken, omdat alle Protestantse en Gereformeerde universiteiten het recht hebben om het af te nemen, de professoren er het meest geschikt voor zijn en het best over de vorderingen der studenten kunnen oordeelen. Hoogstens zou hij er voor zijn, dat een paar kerkelijke deputaten er bij tegenwoordig waren. Doch zijne voorstelling doet aan het recht en de vrijheid der kerken te kort. ... de kerken behooren zelve te oordelen over de bekwaamheid en de geschiktheid voor de ambtelijke bediening. Dit recht hebben ook de Gereformeerde kerken van thans voor zich voorbehouden. Bij de oprichting der Theologische School te Kampen in 1854 werd door de synode aan de Curatoren dezer School opgedragen, het praeparatoir-examen af te nemen, en de studenten beroepbaar te verklaren, terwijl het peremptoir-examen bij de classis bleef. Dit kon, omdat de Theologische School was eene kerkelijke opleidingsschool. Maar in 1896 werd bij de reorganisatie der School, met de om gelijkstelling in rechten met de Theol. Faculteit der Vrije Universiteit te bewerken, dit recht aan de Curatoren ontnomen en gebracht bij de classis.”

42 **Ontwikkelingen in eigen kerken**

44 **LV Enschede 1985/6**

46 Wat de historisch-kerkrechtelijke ontwikkelingen van onze eigen kerken betreft is het belangrijk om in dit rapport stil te staan bij de besluitvorming op de LV van Enschede 1985/86.

48 De reden voor de behandeling van de regeling voor de kerkelijke examens was een voorstel van regio Dordrecht-Gorinchem. Als achterliggende bedoeling wordt vermeld: “hoe krijg je in de verschillende

2 regio's meer gelijkheid bij de onderzoeken bedoeld in art. 5 en in art. 6 van het A.K.S. en hoe maak je
de zeef van het onderzoek meer effectief en het onderzoek zelf meer reëel." (In het voorstel van de
regio D-G: "...dat de praktijk van examineren in de verschillende regio's niet gelijk is, en een
4 zodanige gelijkheid zowel terwille van de kerken als van de kandidaten gewenst is.")

6 De regio heeft om het beoogde doel te bereiken aan de kerken een concrete regeling voorgesteld. (Zie
bijlage 23, pag. 134, Akta LV Enschede). In deze regeling blijkt het zwaartepunt te vallen bij het
onderzoek voor de beroepbaarstelling. Het onderzoek voor de toelating tot de dienst des Woords
8 wordt vooral getypeerd als een gesprek.

10 De LV stelde ter voorbereiding van de verdere bespreking een commissie samen bestaande uit de
predikanten Biewenga, H. de Jong en Van Keulen (later werd ds K.H. de Groot wegens ziekte van ds
De Jong aan de comm. toegevoegd). Opmerkelijk is dat in de rapportage door deze commissie ds
12 Biewenga 'wat afstand' van het rapport neemt, "met name ten aanzien van het gewicht van het
onderzoek voor de Toelating. Het zwaartepunt moet zijns inziens niet dáárbij liggen." Blijkbaar is er
14 zoveel discussie over dit onderwerp in de vergadering geweest dat het rapport wordt terugverwezen
naar de commissie met het verzoek om met een herziene versie te komen "waarbij rekening is
16 gehouden met alle gemaakte opmerkingen".

18 Vervolgens blijkt het zwaartepunt in de herziene versie van het rapport dan - conform de voorstellen
van de regio D-G - toch bij het onderzoek met het oog op de beroepbaarstelling te komen liggen. Een
tegenvoorstel (motie) van ds Muller waarin uitgesproken wordt dat "het hoofddaccent bij het afsluitend
20 onderzoek moet liggen" wordt met 15 stemmen voor, 16 tegen en 4 onthoudingen verworpen!

22 Een voorstel van het moderamen om het herziene commissievoorstel niet verder te behandelen, o.a.
omdat - blijkens de stemverhouding over het voorstel van ds Muller - de tijd daarvoor niet rijp is,
wordt na protest van de vergadering door het moderamen ingetrokken.

24 Bij de behandeling van het concrete voorstel van de commissie wordt het voorstel van de commissie
om bij het toelatingsonderzoek afgevaardigden van een naburige regio (vergelijkbaar met de vroegere
26 deputaten van Particuliere synode) aanwezig te laten zijn, verworpen. De overige voorstellen van de
commissie worden zonder stemming aanvaard, waarop de regio D-G haar voorstel intrekt.

28 In het licht van de geschiedenis is op de LV Enschede een belangrijke beslissing genomen. Waar
namelijk voorheen het zwaartepunt bij het onderzoek voor de toelating tot het ambt (het peremptoire -
30 beslissende!- examen) lag, kwam dat nu te liggen bij het onderzoek voor de beroepbaarstelling. Een
keuze die mogelijk vooral is ingegeven door het de moeilijke mogelijkheid dat een kandidaat wel
32 beroepbaargesteld wordt, maar vervolgens niet wordt toegelaten tot het ambt. Terwijl er ondertussen
34 dus een beroep is ontvangen en aangenomen en de kandidaat mogelijk zelfs al verhuisd is naar zijn
toekomstige gemeente. Inderdaad: uiterst pijnlijk. En begrijpelijk dat de kerken deze pijnlijke
36 mogelijkheid tot een minimum wilden beperken door het onderzoeksaccent bij het onderzoek voor de
beroepbaarstelling te leggen.

38 Maar tegelijkertijd moet gevraagd worden of hier (onbedoeld?) niet een behoorlijke kerkrechtelijke
wissel omgaat. Want wat gebeurt hier in feite? Toch dit dat niet meer de plaatselijke kerk daarin
40 bijgestaan door de kerken uit haar regio over de toelating tot het ambt gaat, maar de kerken in de regio
waaruit de kandidaat afkomstig is? In feite werd daarmee het accent verlegd van de plaatselijke kerk
42 naar het kerkverband en leverden de kerken een stukje van hun hoog geprezen zelfstandigheid in.
Dit gegeven samen met het terugdringen van de studievrijheid ten gunste van NGP-verplichting geeft
44 aan dat in de loop van de laatste jaren twintig jaren de waarde van het landelijke verband ten koste
van de zelfstandigheid van de plaatselijke gemeente is gestegen. (Hetzelfde valt overigens ook te
46 concluderen uit andere ontwikkelingen op ons kerkelijk erf.) Anders gezegd: de kerken zijn minder
independentistisch gaan denken en handelen.
48

LV Lelystad 2004

De zaak van de examens kwam opnieuw aan de orde op de LV Lelystad 2004.

De regio Utrecht verzocht de kerken regeling ‘Kerkelijke Onderzoeken’ (Akta Apeldoorn 1994-1995; pag. 46-48) aan te passen, c.q. te wijzigen. Zoals men schrijft: “omdat deze zaak vraagt op landelijk niveau tot een(zelfde) regeling te komen, zodat er een gelijke regeling is voor de kerkelijke examens in alle Regio’s van onze kerken. Deze uniformiteit is zowel een belang voor de kerken als voor de kandidaten.”

Voorgesteld werd o.a.:

“... Er dient een beroepsprocedure voor afgewezen kandidaten te worden vastgesteld. De instantie waar een beroep kan worden ingediend is bij voorkeur een permanente commissie met bindende bevoegdheden.”

De regio Kerken in het Zuiden en de regio Amsterdam-Haarlem verzochten een onderzoeksregeling voor predikanten uit andere kerkverbanden.

Het door het moderamen ingediende voorstel op basis van de door diverse kerken ingediende voorstellen wordt bijna unaniem aangenomen. Tot op heden geldt deze regeling. (Acta Lelystad 2004, pag.84vv)

De besluiten bevatten voor ons onderzoek verder geen relevante gegevens.

LV Houten 2010/11

Op de Landelijke Vergadering van Houten 2010/11 komt de zaak van de kerkelijke onderzoeken ten slotte aan de orde door een voorstel uit de regio Amsterdam-Haarlem.

Deze regio stelt de kerken voor “de praktijk van de kerkelijke onderzoeken (examens) van hen die staan naar het ambt van Dienaar van het Woord zoals die zijn vastgelegd in artikel 5 (en de bijbehorende bijlagen) van ons Akkoord voor Kerkelijk Samenleven te herzien.”

Zij merken daarbij op dat bij de gedachten daarbij gaan “in de richting van een landelijk in plaats van een regionaal onderzoek voor het verkrijgen van preekconsent en/of de beroepbaarstelling (art. 5.2, 5.3 en 5.4).”

Het voorstel wordt toegelicht met een aantal stellingen en bijbehorende vragen.

Als volgt:

1. Het preekconsent en de beroepbaarstelling hebben een landelijk effect terwijl een nietlandelijke (namelijk: regionale) vergadering daarover beslist;
 - a. vraagt een landelijk preekconsent en een landelijke beroepbaarstelling om een (op z’n minst) boven-regionaal onderzoek?
2. Het verlenen van preekconsent en de beroepbaarstelling vragen om een onafhankelijk (onpartijdig) en goed gefundeerd oordeel dat op enige afstand van de kerkelijke omgeving van de kandidaat plaatsvindt;
 - a. staat de onafhankelijkheid en kwaliteit niet onder druk als de onderzoeken plaatsvinden op regionaal niveau?
3. Aangezien het om een landelijk preekconsent en landelijke beroepbaarstelling gaat, is het van belang dat voor alle kandidaten dezelfde maatstaven gehanteerd worden;
 - a. bestaat er in onze huidige regionale praktijk niet een (te) grote kans op rechtsongelijkheid als het gaat om het toelaten van studenten/kandidaten?
4. De interpretatie en de toepassing van art. 5.4 (bijzondere gaven tot het ambt van predikant) roepen op kerkelijke vergaderingen nogal eens discussie op;
 - a. zou het niet goed zijn als landelijk duidelijkheid zou worden verschaft over de toepassingsmogelijkheden van dit artikel?
5. Door de onderzoeken te laten houden door de regiovergadering bestaat het gevaar dat het veelal dezelfde regio’s zijn die voor de onderzoeken ‘opdraaien’;

- 2 a. zou het geen aanbeveling verdienen om de bedoelde regio's te ontlasten en de
onderzoeken te laten doen door een commissie waarin in ieder geval meerdere regio's
3 vertegenwoordigd zijn?
- 4 6. Het komt voor dat een regiovergadering vanwege gebrek aan bekwame examinatoren deze
(aanvullend) uit andere regio's moet betrekken;
- 6 a. nodigt dit gegeven niet uit om de twee bedoelde examens op een ander niveau dan het
regionale te laten plaatsvinden?
- 8 7. Sinds enige jaren kennen onze kerken voor hen die predikant willen worden de verplichting om
de eigen kerkelijke Ned. Geref. Predikantenopleiding te volgen;
- 10 a. is de noodzaak voor een geheel zelfstandig regionaal onderzoek daarmee niet
afgenomen?"
- 12

Bijlage 3 - Verwante kerken

GKv

Uit rapport van Deputaten Kerkelijke Examina GKv (1996-98)

Het preparatoir examen is ontstaan in de kerkelijke praktijk van de zestiende eeuw. In het kader van hun opleiding (hetzij in plaatselijke 'colleges', hetzij aan een 'universiteit') kregen studenten de kans om in de openbare erediensten preekvoorstellen te houden. Ter bescherming van de publieke erediensten hebben de kerken toen een apart onderzoek ingesteld. In het kader van de groeiende spanningen van de remonstrantse strijd werd dit examen vervolgens extra aangebonden. Was het preparatoir zo principieel verbonden met het voorgaan in de eredienst, praktisch werd het verbonden met het verkrijgen van een beroep. De preekvoorstellen bleken niet alleen voor oefening te dienen. Kandidaten konden zich zo ook presenteren aan de kerken met het oog op een beroep. Al snel werd als tweede element dan ook in het preparatoir onderzoek opgenomen dat het beroepbaar stelde. Dit preparatoir examen is vanouds door de classes afgenomen. Zij waren destijds mede verantwoordelijk voor de opleiding van kandidaten. In eerste instantie mocht het om dezelfde en om praktische redenen ook door de 'universiteiten' worden afgenomen. Bij gebrek aan controle over de 'universiteiten' en na een lange serie slechte ervaringen hebben de kerken dit examen tenslotte helemaal aan zich getrokken.

Naar zijn aard was dit onderzoek een soort 'voorschot' op het eigenlijke examen. Wat onderzocht werd was dan ook in principe hetzelfde als bij het peremptoir examen: leer en leven van de kandidaat. Alleen kwantitatief werd een beperking aangebracht. De wel onontkoombare herhaling die dit opleverde werd in de loop der jaren deels opgevangen door een soort werkverdeling tussen preparatoir en peremptoir examen. Dat neemt niet weg dat de problematiek van de inhoudelijke herhaling de onafscheidelijke schaduw vormt van deze opzet.

5.4 Ontwikkeling

Deze basis-structuur van een voor-onderzoek dat toestemming geeft om te proponeren en beroepen te worden en een definitief onderzoek dat toelaat tot het ambt van predikant is in feite vanaf de zeventiende eeuw tot op de dag van vandaag behouden gebleven in de gereformeerde kerken. Alleen in Friesland en een korte periode in de Afscheiden kerken functioneerden andere regelingen. In de manier waarop deze structuur wordt ingevuld weerspiegelt zich echter heel sterk de kerkelijke en theologische situatie van de dag. Van het begin af vormde het onderzoek naar de leer het zwaartepunt van de examens. Daarin ontmoeten we niet alleen een bijbels principe, maar ook de algemene kerkelijke praktijk waarin tot voor niet al te lange tijd het werk van de predikant zich voor een zeer groot deel beperkte tot prediking en onderwijs. De hele vormgeving van de kerkelijke examinatie is daarbij niet los te denken van de bijzondere kerkelijke situatie waarin de opleiding tot de dienst van het Woord niet in kerkelijke handen was, maar aan publieke (provinciale) 'universiteiten' plaats vond. De overtuiging dat de kerken deze opleiding nog zelfstandig moesten toetsen is al in de jaren van de remonstrantse twisten diep in het gereformeerde bewustzijn gegrift. Tot op de dag van vandaag zijn de kerkelijke examens meer georiënteerd op de theologische opleiding dan op de komende kerkelijke praktijk.

De nadruk op het onderzoek naar de leer impliceerde overigens niet dat alleen maar dogmatiek gevraagd werd. Bedacht moet worden dat de basisregelingen rond de kerkelijke examens allemaal stammen uit de tijd dat de theologische vakken nog vrijwel allemaal 'ingevouwen' zaten in de dogmatiek. Feitelijk kwamen van het begin af ook ethiek, kerkrecht en voorvormen van de ambtelijke vakken aan bod. Wanneer met de tijd ook de opzet van de theologische faculteit verandert en de verschillende vakken duidelijker van elkaar onderscheiden worden, komt dit telkens (na enige tijd)

2 terug in de beschrijving van de opzet van het examen. Effect van een en ander was daarbij wel dat de
3 toch al aanwezige herhaling tussen beide examens werd uitgebreid tot een dubbele herhaling van veel
4 wat al op het theologisch examen aan de opleiding een plaats had.

5 Vanaf het eind van de vorige eeuw wordt de theologische oriëntatie van de kerkelijke examens meer
6 en meer als problematisch ervaren. Verschillende generale synoden krijgen te maken met vragen uit
7 de kerken om de regelingen zo aan te passen dat het kerkelijk karakter van de examens in onderscheid
8 van het theologisch karakter van het universitair examen meer uitkomt. Tot op de laatste keer dat dit
9 thema op een generale synode inhoudelijk behandeld is (G.S. Rotterdam-Delfshaven 1964/5) heeft dit
10 echter niet tot fundamentele wijzigingen geleid. Het argument dat de kerken een zelfstandig recht en
11 ook de plicht hebben de afgeronde opleiding van kandidaten te toetsen bleek te sterk.

12 Van het begin af aan is niet alleen 'theologie' gevraagd bij de kerkelijke examens. Een belangrijk
13 onderdeel is altijd geweest de beoordeling van een preekvoorstel. Onder invloed van de Nadere
14 Reformatie en de meer algemeen groeiende nadruk op de persoon en de persoonlijke overtuiging is
15 bovendien bij het preparatoir examen een onderdeel toegevoegd waarin naar de motivatie
16 (beweegredenen) van de kandidaat wordt gevraagd. Het is echter tekenend voor de dominantie van de
17 'theologie' dat in de praktijk van de examinatie deze op het eerste gezicht meer 'kerkelijke' onderdelen
18 meestal losse componenten bleven. Ze mengden zich niet met de rest. De behandeling zowel van het
19 beweegredenen-onderzoek als van het preekvoorstel kreeg vrijwel overal een prealabel karakter: pas
20 als dit in orde was kon met het (eigenlijke?) examen begonnen worden.

21 Uit de Acta van de GS GKv Leusden 1999 citeren we het volgende:

22 (Onder besluit 2:)

- 23
- 24 c. het zwaartepunt van de examinatie wordt nu gelegd bij het beroepbaarstellend onderzoek.
25 Immers, dit onderzoek beoordeelt of de kandidaat als gereformeerd predikant kan dienen in een
26 gemeente. Tegelijk blijft het in verband met de noodzakelijke zorgvuldigheid inzake de
27 toelating tot het ambt van predikant, goed een tweede toetsingsmoment te hebben als extra
28 zekerheid. In dit tweede moment valt de uiteindelijke beslissing over de toelating tot het ambt;
- 29 d. de doelstelling van beide onderzoeken is niet primair de toetsing van parate (theologische)
30 kennis, maar de toetsing van de houding van de kandidaat. Met name gaat het om de vraag of de
31 kandidaat Schriftgetrouw en confessioneel betrouwbaar geacht kan worden. Naar deze
32 doelstelling zijn beide onderzoeken ingevuld, waarbij het tweede onderzoek, het toelatend
33 onderzoek, uitgaat van de positieve conclusie van het eerste, het beroepbaarstellend onderzoek.
34 De onderzoeken richten zich op het geheel van Schriftgetrouwheid en confessionele
35 betrouwbaarheid. Binnen dat kader is alle ruimte om op de genoemde onderdelen: dogmatiek,
36 ethiek, exegese, kerkrecht en andere in te gaan, ook waar zij in de regelingen niet expliciet
37 genoemd worden;
- 38 e. theologische kennis en vaardigheid en confessionele betrouwbaarheid kunnen niet los van
39 elkaar beoordeeld worden. Wel is het zo dat in de onderzoeken in de opleiding (aan de
40 Theologische Universiteit te Kampen) de nadruk zal liggen op theologische kennis en
41 vaardigheden, terwijl in de kerkelijke onderzoeken de nadruk zal liggen op confessionele
42 betrouwbaarheid;
- 43 ...
- 44 j. de als bijlagen toegevoegde toelichtingen geven een hoofdlijn aan waarlangs de kerkelijke
45 onderzoeken plaats kunnen vinden. Zij vormen één geheel met de regelingen voor
46 beroepbaarstellend en toelatend onderzoek. Zij hebben vooral hun functie om ongelijkheid in
47 de wijze van onderzoeken tussen kandidaten in de ene en de andere classis zo veel mogelijk te
48 voorkomen;

Besluit 4:

in aansluiting aan het voorgaande de tekst van de artikelen 5 en 49 van de KO als volgt te wijzigen ... :

Artikel 5 van de kerkorde:

De wettige roeping tot de dienst des Woords van hen die het ambt van predikant nog niet hebben bekleed, geschiedt onder aanroeping van de Here door de kerkenraad en de diakenen met medewerking van de gemeente en met inachtneming van de plaatselijk vastgestelde regeling.

Alleen zij kunnen voor het eerst beroepen worden, die door de daarvoor aangewezen classis zijn onderzocht en beroepbaar gesteld in overeenstemming met de daarvoor geldende generale bepalingen. In kerken zonder predikant in actieve dienst zal beroepen worden met advies van de consulent die door de classis is aangewezen.

De classis die het beroep moet goedkeuren, zal daartoe een onderzoek instellen in overeenstemming met de daarvoor geldende generale bepalingen.

De eveneens vereiste goedkeuring van de gemeenteleden is verkregen, wanneer de naam van de beroepen predikant op twee achtereenvolgende zondagen in de kerk is afgekondigd en er geen wettig bezwaar is ingebracht.

De bevestiging zal plaatshebben in een eredienst, waarbij het daarvoor vastgestelde formulier dient te worden gebruikt, met handoplegging door de predikant die de bevestiging verricht.

Artikel 49 van de kerkorde:

Elke meerdere vergadering zal voor de uitvoering van haar opdrachten deputaten benoemen. Zoveel mogelijk zullen voor onderscheiden zaken afzonderlijke groepen deputaten aangesteld worden. De particuliere synode zal bovendien deputaten benoemen die de classes moeten bijstaan in alle gevallen waarbij de kerkorde dit voorschrijft, en - op verzoek van de classes - bij bijzondere moeilijkheden.

Ook zullen zij, of enkele van hen, toezicht houden op de kerkelijke onderzoeken voor de beroepbaarstelling en de toelating tot het ambt van dienaar des Woords. De deputaten zullen nauwkeurig aantekening houden van hun werkzaamheden en daarvan rapport uitbrengen. Zij zullen zich, als dit gevraagd wordt, verantwoorden.

Kerkelijke examens in de PKN, CGK en GKV

I. PKN

a) Preekconsent

Wie binnen de PKN preekconsent wil verkrijgen dient daartoe een verzoek in bij zijn of haar kerkenraad. De kerkenraad vraagt, gemotiveerd, aan de classis om bij de Commissie preekconsent te verzoeken om preekconsent voor de betreffende persoon. Ook de classis zelf kan een motivatie erbij geven. Bijv. dat in de betreffende classis gebrek aan mensen met preekbevoegdheid is.

De kandidaat zelf levert een uitgeschreven preek in inclusief een liturgie en de uitgeschreven gebeden. Er vindt geen gesprek of examen plaats. Gewoonlijk vindt verlening van preekconsent plaats in de eindfase van de studie. Naar het oordeel van de betrokken hoogleraren en docenten heeft de student voldoende homiletische en liturgische bekwaamheden.

De commissie bestaat uit een delegatie van de zogeheten 'kleine synode', te vergelijken met een breed moderamen. Die synode is samengesteld uit afgevaardigden van de voltallige synode. In de praktijk bestaande uit predikanten en uit mensen met allerlei kerkelijke ervaring. Bij de beoordeling let de commissie op drie zaken:

- a. blijf je dichtbij de tekst;
- b. blijf je dichtbij jezelf;
- c. blijf je dichtbij de hoorder.

b) Beroepbaarstelling

In de PKN is er geen apart ‘afsluitend onderzoek’, het zgn. ‘peremptoir examen’, het examen dat je in de NGK moet afleggen na het aannemen van een beroep.

Beroepbaarstelling gebeurt door het ‘Generaal college voor de toelating tot het ambt’.

De PThU beoordeelt de vakbekwaamheid van de kandidaten. Wie een diploma heeft is vakbekwaam.

Tijdens de studie beoordeelt de kerk of men tzt. geschikt zou kunnen zijn. Dat gebeurt aan het eind van de Bachelor-fase: een eerste geschiktheidsgesprek. Het tweede geschiktheidsgesprek vindt plaats halverwege de Masterfase. En het derde na het vicariaat. Deze gesprekken vinden plaats door personen uit de Commissie Geschiktheid, steeds één predikant en één niet-predikant.

Als dat steeds een positieve uitslag heeft, kun je je beroepbaar stellen na een zogeheten colloquium.

Dat is de eigenlijke toelating tot het ambt. Het houdt een gesprek in over de omgang van de kandidaat met het belijden van de kerk. Dat gebeurt door drie personen uit het genoemde Generaal college voor de toelating tot het ambt. Van deze drie zijn één of twee predikant en de andere(n) niet. De niet-predikanten zijn vaak mn. HBO-docenten. Mensen dus die omgang hebben met jonge mensen en die inzicht hebben in hoe die zich kunnen ontwikkelen.

Wanneer er twijfel is bij het Generaal college voor de toelating tot het ambt, neemt zij contact op met de Commissie Geschiktheid, waarna het colloquium zo spoedig mogelijk wordt voorgezet.

Wanneer de delegatie van het Generaal college ook daarna van oordeel is dat er onoverkomenlijke bezwaren zijn tegen toelating van betrokkene, dan deelt zij dit onder opgave van redenen schriftelijk mee. De betrokkene kan binnen drie maanden hierna het moderamen van de generale synode verzoeken om het colloquium met het moderamen voort te zetten. En die beslist daarna over toelating. Voor alle genoemde commissies en college’s zijn geen aparte profielen en/of competentie-benodigdheden.

II. CGK

a) Preekconsent

In de CGK verleent het curatorium preekconsent aan de zogeheten admissiale studenten. Dat zijn studenten van wie het curatorium heeft verklaard dat zij na hun studie in principe predikant kunnen worden binnen de CGK.

Zij dienen daartoe op het moment dat zij dit preekconsent willen krijgen, het verzoek daartoe in bij het curatorium. Voorwaarde is in ieder geval dat men het Ma-1 examen met goed gevolg heeft afgelegd.

Het college van hoogleraren geeft een preektekst op, en daarbij per hoogleraar stof die bij de thematiek aansluit die in die tekst zit. Zo ontstaan er 6 deexamens, ieder 10 minuten geëxamineerd: ex. OT, ex. NT, kerkrecht, dogmatiek, ethiek en homiletiek. Op grond van dit examen besluit het curatorium na advies van het college over het verlenen van preekconsent. Daarbij wordt het preekvoorstel nog diepgaand besproken door het curatorium en het college. Opmerkingen en adviezen, kritiek en waardering worden in een apart halfuursgesprek met de student doorgenomen door het moderamen van het curatorium.

b) Beroepbaarstelling

Ook de beroepbaarstelling gebeurt binnen de CGK door het curatorium.

Bij de aanvraag van beroepbaarstelling, tegen het eind van het behalen van de Ma-grad moet een preek over een zelf te kiezen tekst moet worden ingeleverd (meestal betreft het een preek die door de student al in gemeenten is gehouden). De preek wordt door het curatorium, bijgestaan door het college van hoogleraren beoordeeld. Bij positief resultaat wordt een verklaring van 'geen bezwaar tegen

2 beroepbaarstelling op grond van het preekvoorstel' verleend: de beroepbaarstelling kan immers pas
3 verleend worden wanneer het MA-examen met goed gevolg is afgelegd. Op die dag is het besluit van
4 beroepbaarstelling in feite louter een formeel gebeuren! Met de betreffende broeder wordt in de
5 vergadering nog een kort geestelijk gesprek gevoerd.

6 Tijdens het admissiale traject wordt met iedere admissiale student jaarlijks door iemand uit het
7 curatorium een gesprek gevoerd. Men kent de kandidaten dus betrekkelijk goed.

8 **c) Peremptoir examen**

9 Dit examen gebeurt door predikanten uit de classis waartoe de gemeente behoort die een beroep heeft
10 uitgebracht dat door de kandidaat is aangenomen. Het examen gebeurt ten overstaan van een
11 meerderheid van de gedeputeerden naar art.49 KO. Nodig is een testimonium van het college van
12 hoogleraren van de TU met betrekking tot leer en leven van de examinandus, alsmede de
13 getuigschriften van de kerkenraad(aden) onder wiens(wier) opzicht hij tijdens zijn studie stond (staat),
14 en de door hem over te leggen beroepsbrief en verklaring van aanneming, alsmede het bewijs van de
15 goede uitslag van het kandidaatsexamen

16 c.q. doctoraal examen en de verklaring van de beroepbaarstelling. De kandidaat houdt een korte preek
17 over een tekst hem veertien dagen tevoren namens de classis opgegeven.

18 Bij het examen wordt een onderzoek ingesteld:

19 1. naar het inzicht in de Heilige Schrift en de bekwaamheid om haar te verklaren, blijkende uit het
20 geven van exegetische van enkele Schriftgedeelten waartoe hem minstens twee gedeelten uit het Oude
21 Testament en twee uit het Nieuwe Testament worden opgegeven;

22 2. naar de kennis van en het inzicht in de leer van de kerken in aansluiting aan de
23 belijdenisgeschriften;

24 3. naar de bekwaamheid om het Woord van God te bedienen welke behalve uit de gehouden preek
25 moet blijken in een gesprek over de prediking;

26 4. naar het inzicht in de beginselen van kerkregering en de kennis van de kerkorde;

27 5. naar zijn persoonlijke verhouding tot de Here en de beweegredenen om te staan naar het ambt van
28 dienaar des Woords in de Christelijke Gereformeerde Kerken.

29 De duur van het examen is ongeveer drie uur.

30 Wanneer de classis in tegenwoordigheid van de gedeputeerden over het gehouden examen heeft
31 beraadslaagd en de gedeputeerden na onderlinge samenspreking en stemming hun gemeenschappelijk
32 advies hebben uitgebracht, beslist de classis door schriftelijke stemming over het al of niet toelaten
33 van de kandidaat. Indien het advies van gedeputeerden in tegenstelling tot het oordeel van de classis
34 afwijzend is, beslist de particuliere synode.

35 Wanneer een minderheid van de deputaten zich niet kan neerleggen bij het oordeel van de
36 meerderheid, zich daarbij beroept op de Schrift, de belijdenis of de kerkorde, en tijdens de
37 vergadering zelf te kennen geeft de zaak te zullen voorleggen aan de particuliere synode,

38 beslist de particuliere synode, die met het oog daarop eerder kan worden samengeroepen, en zal de

39 classis hangende dit beroep op de particuliere synode, geen effect verlenen aan een besluit om een
40 kandidaat toe te laten tot de dienst des Woords en der sacramenten.

42 **III. GKV**

43 **a) Preekconsent**

44 Ter verkrijging van preekconsent lever je drie preekvoorstellen in. De drie preekvoorstellen moeten
45 gaan over resp. een tekst uit het Oude Testament, uit het Nieuwe Testament en uit de Heidelbergse
46 catechismus. Eén preekvoorstel houd je ter classis-vergadering. Bij alle voorstellen zit ook een
47 liturgie. Na het houden van het preekvoorstel vindt hierover een gesprek plaats. En ook een gesprek
48 over de leer van de Heilige Schrift en de betekenis van de belijdenis. En vooraf schrijf je een brief
over je motivatie.

b) Beroepbaarstelling

2 In de GKV onderscheidt men wel het ‘preparatoir’ en het ‘peremptoir’ examen. De doelstelling van
4 beide onderzoeken is niet primair de toetsing van parate theologische kennis, maar de toetsing van de
6 houding van de kandidaat. Met name gaat het om de vraag of hij Schriftgetrouw en confessioneel
betrouwbaar geacht kan worden. Bij de opleiding ligt de nadruk op de theologische kennis en
vaardigheden, in de kerkelijke onderzoeken op de confessionele betrouwbaarheid.

8 Bij de beroepbaarstelling moet je drie preekvoorstellen inleveren. Een met een tekst uit het Oude
Testament, een met een tekst uit het Nieuwe Testament en een aan de hand van de Heidelbergse
catechismus. Elke tekst mag je zelf kiezen. Bij de examens zitten minstens twee deputaten van de PS
10 (art.49 KO). Dat moet een extra zekerheid geven in de zorgvuldige beoordeling van de
Schriftgetrouwheid en confessionele betrouwbaarheid van de kandidaat.

12 Bij de beroepbaarstelling leest de kandidaat een motivatiebrief voor. Daarin schrijft hij over zijn
motivatie voor het predikantschap, de betekenis van het geloof in God voor zijn persoonlijk leven,
14 zijn visie op de ambten en zijn beoogde plaats als predikant binnen het leven en werken van de
gemeente. Nav. de brief vindt een gesprek plaats van maximaal drie kwartier. Daarna houdt hij een
16 preekvoorstel en ook daarover vindt een gesprek plaats. Dit maal van maximaal twee kwartier.
Vervolgens is er een gesprek over de leer van de heilige Schrift en over de betekenis en de inhoud van
18 de belijdenis. Bedoeling is dat duidelijk wordt hoe de houding van de kandidaat is ten opzichte van
Schrift en belijdenis. De classis moet concluderen dat de kandidaat Schriftgetrouw en confessioneel
20 betrouwbaar is en zelf gegrepen is door het Evangelie. En dat hij bekwaam geacht wordt om als
predikant een gemeente dienen.

22 Bij een niet eensluidend gunstig oordeel krijgt de kandidaat schriftelijk en mondeling een toelichting
waarop het oordeel gebaseerd is. Wanneer in een nader gesprek, ongeveer een week later, de
24 bezwaren niet worden weggenomen, kan elk van de partijen (kandidaat, classis, deputaten) in appel
gaan bij de PS.

26 Nodig vooraf is een inhoudelijk attest van de kerkenraad en een diploma van de TU, met daarin ook
de vereiste aantekening van de Praktische Vorming. En ook een cv.

c) Afsluitend onderzoek

28 Dit onderzoek lijkt nogal op het gesprek bij de beroepbaarstelling. Toch zijn verzoeken om dit laatste
30 onderzoek achterwege te laten niet aanvaard. Het heeft het karakter van een geestelijk
kennismakingsgesprek. In dit gesprek wordt uit gegaan van het positieve karakter van het
32 toelatingsgesprek en de bedoeling is dat deze beslissing kan worden bevestigd. Het is een gesprek met
de kandidaat over de betekenis van het geloof in God voor zijn persoonlijk leven, zijn motivatie voor
34 het predikantschap, de leer van de Heilige Schrift en de betekenis en inhoud van de belijdenis. Ook
hier zijn deputaten art.49 aanwezig om zorgvuldigheid te waarborgen.

Bijlage 4 - Prioschap

(Uittreksel m.b.t. prio uit besluitenlijst LV Houten en uit 'Tussen gisteren en morgen')

Bedoeling van het prio-schap.

De kerken willen toekomstige predikanten goed voorbereiden op de vervulling van hun ambt en het werk in de gemeente. De cie. predikantsprofiel adviseerde de LV Houten 2010 aanstaande predikanten tijdelijke werkplekken te geven met als doel dat zij op een goede manier kunnen instromen in het predikantschap. Een tijdelijke werkplek in regionaal verband en/of in grote gemeentes waar plaats is voor meer dan één predikant. Het betreft een werkplek voor studenten die in de fase voor het regio-examen en voor de beroepbaarstelling zijn gekomen.

Advies 63: Studenten die in de laatste fase van hun studie zijn gekomen, kunnen als prio aan het werk in een gemeente.

Advies 64 Een prio is in dienst van de gemeente, heeft preekbevoegdheid, bedient geen sacramenten, neemt deel aan het werk van de kerkenraad en wordt begeleid door een mentor.

De LV heeft vervolgens in die lijn besloten de aspirant-gemeentepredikant goed voor te bereiden door middel van een prioschap voorafgaand aan de bevestiging tot predikant en de uitvoering van dit prioschap op te dragen aan de NGP.

Het prio-schap wordt onderdeel van de NGP en valt daarmee onder de bestuurlijke verantwoordelijkheid van de NGP. De begeleiding van prio's door opleiders is één van de accenten van de NGP.

Het prio-schap krijgt een vaste termijn van twee jaar (bij een minimale invulling van 0.4 fte)

De prio krijgt begeleiding van een vaste opleider. Het is mogelijk op verschillende plaatsen een prio-schap te vervullen. De prio heeft een dienstverband naar burgerlijk recht met de lokale kerk. Het prio-schap is verplicht. De regeling wordt van kracht voor alle studenten, vanaf een nader vast te stellen ingangsjaar.

De prio bekleedt niet het ambt van predikant, bedient niet de sacramenten en is geen lid van de kerkenraad. Om zijn rol te kunnen vervullen woont hij de vergaderingen van de kerkenraad bij en neemt hij actief deel aan de besprekingen.

De student kan tijdens zijn studie starten met het prio-schap, doch niet eerder dan nadat hij het Master 1 heeft afgerond, de eindstage heeft doorlopen en de NGP van oordeel is dat betrokkene geschikt is voor het prio-schap, d.w.z. dat hij 'in principe geschikt is' voor het predikantschap.

In vervolgbesluit E, handelend over het prio-schap, lezen we op pag. 50 van de besluitenlijst van de LV over het kerkelijk examen: Het kerkelijk examen tot beroepbaarstelling kan worden afgenomen als iemand een positief getuigschrift voor de academische opleiding van de NGP heeft ontvangen en een positief getuigschrift voor het prio-schap van de NGP heeft ontvangen. Deze twee getuigschriften worden ter kennis gebracht van het gremium dat het kerkelijk examen afneemt. De kerkenraad van de lokale kerk waar iemand prio is geweest adviseert de NGP bij de eindbeoordeling van de prio.

Het is aan de LV om te bepalen of het kerkelijk examen nog steeds door de regio dient te worden afgenomen of op bovenregionaal of landelijk niveau. Dit maakt voor het prio-schap in principe niet uit.

De NGP heeft van de LV de opdracht om het prio-schap in te voeren vanaf een nader vast te stellen jaar. Te denken valt aan een termijn van ongeveer twee tot vier jaar, te bepalen door de NGP.

Het verdient aanbeveling dat de kerken zich bezinnen op aard en inhoud van het zogenoemde afsluitend onderzoek.

Na het kerkelijk examen kan de prio de werkzaamheden afronden in de gemeente waar hij als prio werkzaam is geweest. Als hij beroepen wordt door de gemeente waar hij prio was, kan hij direct toetreden tot het ambt. Als hij niet direct beroepen wordt, kan hij een betrekking elders aanvaarden en beroepbaar blijven voor een periode van minimaal twee jaar.

Bijlage 5 - Bijzondere (singuliere) gaven tot het ambt van predikant

Over de bijzondere (of: singuliere) gaven tot het ambt van predikant staat in het AKS het volgende geschreven:

5.4 Bijzondere gaven tot het ambt van het predikant

Wie verlangt tot het ambt van predikant te worden toegelaten zonder de daartoe vereiste opleiding te hebben gevolgd, dient - behalve de in 5.1 genoemde gaven - bijzondere gaven tot het ambt van predikant te bezitten.

Hij onderwerpt zich aan een onderzoek naar leer en leven en bekwaamheid tot het ambt. Dit onderzoek vindt plaats op de regiovergadering van de gemeente waartoe hij behoort. Wie met goed gevolg dit onderzoek heeft ondergaan, verkrijgt voor een termijn van twee jaren preekconsent. Wie met goed gevolg een vervolgonderzoek heeft ondergaan, wordt voor een termijn van twee jaren als kandidaat beroepbaar gesteld en verkrijgt daartoe preekconsent.

Uit de ordes van kerken in onze omgeving geven we het volgende door:

PKN-orde

XV-3 “De generale synode kan, in geval van opleiding elders of bij singuliere gaven, een andere weg tot het ambt van predikant openen.”

Ord. 13-14

Artikel 14. Singuliere gaven

1. Van de regel dat een theologisch wetenschappelijke opleiding vereist is om toegelaten te worden tot het colloquium, kan alleen worden afgeweken indien op overtuigende wijze blijkt dat een belijdend lid van de kerk singuliere gaven zijn geschonken voor het ambt van predikant.

2. De beoordeling of zulks het geval is geschiedt door of vanwege de kleine synode.

3. Blijkt uit het onderzoek dat de in deze bepaling bedoelde gaven aanwezig zijn, dan stelt het college van bestuur een onderzoek in of een aanvullende opleiding nodig is, waarbij het bepaalde in artikel 12-2 en 3 van overeenkomstige toepassing is

artikel 12-2 en 3

2. Het college van bestuur stelt vast of een masterexamen aan de Protestantse Theologische Universiteit nodig is en zo ja, welke vrijstellingen kunnen worden verleend voor het masterexamen dat door betrokkene moet worden afgelegd.

3. De kleine synode kan bepalen dat betrokkene - als bijzondere omstandigheden de kleine synode aanleiding geven de weg naar het colloquium te openen zonder dat toepassing wordt gegeven aan het bepaalde in lid 2 - ten aanzien van een of meer vakken een aanvullende opleiding moet doen bij daartoe aangewezen hoogleraren en docenten van de Protestantse Theologische Universiteit

GKv

GS Zwolle Acta art. 94:

Regeling van de route naar het predikantschap via artikel 8 KO

1. Wanneer iemand naar art. 8 KO toelating wil verkrijgen tot het ambt van predikant, dient hij zich daartoe aan te melden bij de kerkenraad van de kerk waarvan hij lid is.

2. Op zijn verzoek zal de kerkenraad eerst beoordelen of de broeder voldoet aan de voorschriften die de Heilige Schrift bevat ten aanzien van de leer en de levenswandel van hen die staan naar het ambt van dienaar van het Woord. Vervolgens zal de kerkenraad zich uitspreken over de vraag of bij de broeder de bijzondere en opvallende gaven en bekwaamheden aanwezig zijn waarop art. 8 KO doelt. Aan de uitspraak dient een zorgvuldige beoordelingsprocedure ten grondslag te liggen; de bij dit besluit gevoegde handreiking kan daarvoor dienen als model.
3. De kerkenraad zal zijn bevindingen schriftelijk meedelen aan de desbetreffende broeder, en daarbij tevens de gronden vermelden en de manier waarop hij tot zijn oordeel is gekomen.
4. Wanneer de verklaring onder punt 3 positief is, kan de bewuste broeder zich presenteren bij de Theologische Universiteit, waarbij hij de verklaring van de kerkenraad overlegt alsmede (kopieën van) relevante diploma's.
5. Namens de docentenvergadering van de theologische universiteit wordt een eigen onderzoek gedaan naar de gaven en bekwaamheden van de broeder. Wanneer dit onderzoek eveneens positief verloopt, wordt de broeder aan de universiteit ingeschreven en stelt de docentenvergadering voor hem een beperkt en relevant programma van studie en oefening vast.
6. Wanneer de rector van de universiteit van mening is dat er een oneigenlijk gebruik wordt gemaakt van de regeling naar art. 8 KO, is hij gerechtigd een inschrijving te weigeren, onder schriftelijke opgaaf van redenen aan de betrokkene en zijn kerkenraad.
7. Wanneer de docentenvergadering op enig moment tot het oordeel mocht komen dat een broeder niet beantwoordt aan de bijzondere vereisten die art. 8 KO stelt, dan zal hij daarvan de betrokkene en de kerkenraad onder 1-3 genoemd met opgaaf van redenen schriftelijk op de hoogte stellen.
8. De broeder zal, nadat hij het preekonderwijs met positief resultaat heeft afgerond, onder begeleiding van de theologische universiteit en van de classis gedurende ten minste een periode van een halfjaar voorgaan in erediensten binnen het ressort van de classis waar hij woont. Aan het einde van deze periode kan door de begeleidende instanties zo nodig worden besloten tot een verlenging.
9. Ter afsluiting van zijn studietraject zal de broeder in een gemeente geplaatst worden voor een volledige periode van praktijkoriëntatie analoog aan die in de reguliere studie.
10. De aspirant kan ten behoeve van zijn studie aan de theologische universiteit voorzover nodig op de normale wijze financiële steun vragen naar art. 19 KO.
11. Voor eventuele geschillen over de inschrijving, het studietraject en de daaraan verbonden beoordeling gelden de aan de universiteit bestaande regelingen voor bezwaar en beroep.
12. De docentenvergadering van de theologische universiteit zal na voltooiing van dit studieprogramma aan de aspirant een getuigschrift verlenen waarmee hij zich bij de classis kan presenteren voor een beroepbaarstellend onderzoek.
13. De classis neemt het beroepbaarstellend onderzoek volgens de geldende regels af, met uitzondering van het bepaalde over (een kopie van) het diploma van de Theologische Universiteit.

Gronden:

1. de universiteit heeft in zes jaar werken volgens de regeling uit 2002 met name als knelpunten ervaren
 - a. de kwetsbaarheid van de toelatingsbeoordeling die in de huidige regeling uitsluitend bij de betrokken kerkenraad ligt;
 - b. het risico van ongelijke behandeling van kandidaten, dat bij de huidige regeling ontstaat;
2. de door deputaten Kerkrecht en Kerkorde in nauw overleg met de universiteit ontworpen

aangevulde regeling komt op verantwoorde wijze tegemoet aan de genoemde knelpunten.

Uit de GKv-regelingen (GS Zuidhorn, 2002) citeren we het volgende:

Besluit 2:

de route naar het predikantschap via artikel 8 KO als volgt vast te stellen:

1. Wanneer iemand naar art. 8 KO toelating wil verkrijgen tot het ambt van predikant, dient hij zich daartoe aan te melden bij de kerkenraad van de kerk waarvan hij lid is.
2. Op zijn verzoek zal de kerkenraad eerst beoordelen of de broeder voldoet aan de voorschriften die de Heilige Schrift bevat ten aanzien van de leer en de levenswandel van hen die staan naar het ambt van dienaar van het Woord. Tevens zal de kerkenraad zich uitspreken over de vraag of bij de broeder de bijzondere gaven aanwezig zijn waarop art. 8 KO doelt.
3. De kerkenraad zal zijn bevindingen schriftelijk meedelen aan betreffende broeder, en daarbij tevens de gronden vermelden en de manier waarop hij tot zijn oordeel is gekomen.
4. Wanneer de verklaring onder punt 3 positief is, kan de bewuste broeder zich presenteren bij de Theologische Universiteit, waarbij hij de verklaring van de kerkenraad overlegt en (kopieën van) relevante diploma's.
5. Na de nodige oriënterende gesprekken stelt de senaat van de Theologische Universiteit voor hem een beperkt, relevant studieprogramma vast, waarin ook een stage is opgenomen. Tevens zal hij onder begeleiding van de Theologische Universiteit gedurende tenminste een periode van een half jaar voorgaan in erediensten binnen het ressort van de classis waar hij woont.
6. De aspirant kan ten behoeve van zijn studie aan de Theologische Universiteit voorzover nodig op de normale wijze financiële steun vragen bij deputaten ad art. 19 KO.
7. De senaat van de Theologische Universiteit zal na voltooiing van dit studieprogramma aan de aspirant een getuigschrift verlenen waarmee hij zich bij de classis kan presenteren voor een beroepbaarstellend onderzoek.
8. De classis neemt het beroepbaarstellend onderzoek volgens de geldende regels af, met uitzondering van het bepaalde over (een kopie van) het doctoraal diploma van de Theologische Universiteit.

Gronden:

1. dat de Heilige Geest sommigen op bijzondere wijze (singuliere gaven) bekwaamheid tot het ambt schenkt, sluit niet uit dat een beperkte aanvullende studie nodig en nuttig is;
2. de plaatselijke kerkenraad is de eerst aangewezen instantie om een oordeel uit te spreken over iemands verhouding tot de Here, roeping, bijzondere gaven en levenswandel;
3. in de Theologische Universiteit beschikken de kerken over een instantie waar men met de nodige competentie en distantie volgens objectieve maatstaven en in een reeks van toetsingsmomenten kan beoordelen of iemand een startbekwaamheid heeft om te dienen in het ambt van predikant;
4. de kerken houden een belangrijk en beslissend aandeel in de toetsing via de stage, het voorgaan in de erediensten in de classiskerken, en de zelfstandige toetsing bij het BSO en het TLO;
5. het singuliere blijft hierin uitkomen dat iemand zonder volledige wetenschappelijke theologische opleiding na een deugdelijke toetsing via een beperkte, op de persoon toegespitste studie en stage zich kan presenteren bij de classis voor een beroepbaarstellend onderzoek.

In de GKv-ontwerp-kerkorde (versie 3):

2
3 B10.3 Voor het predikantschap in de kerken is een voltooide opleiding tot predikant aan de
4 theologische universiteit vereist. De generale regeling predikantszaken voorziet in bijzondere
5 gevallen.

6
7 In de toelichting bij dit artikel lezen we:

8
9 Gevraagd wordt naar het niet langer opnemen van art. 8 KO1978 in de hoofdtekst van de KO. De art.
10 8-situaties ('singuliere gaven') vallen in de Werkorde onder de bijzondere gevallen van B10.3. De KO
11 bevat de hoofdregel van een voltooide opleiding tot predikant aan de theologische universiteit.
12 Situaties van een elders genoten opleiding of van 'late roeping' c.q. zij-instromers zijn en blijven
13 uitzonderingen en vereisen maatwerk. Dit kan het beste via een generale regeling.
14 Wij wijzen er in dit verband overigens op dat de redactie van art. 8 KO1978 geen geldend recht meer
15 is, aangezien bij Acta art. 29 GS Amersfoort 2005 een nieuwe redactie is vastgesteld: "De classis zal
16 alleen hen beroepbaar stellen die een universitaire theologische opleiding hebben ontvangen, tenzij
17 overtuigend blijkt dat iemand ook zonder deze opleiding bekwaam is om in het ambt van predikant te
18 dienen. Bij het onderzoek of deze bekwaamheid aanwezig is, zullen de regelingen van de generale
19 synode worden toegepast." B10.3 staat in deze lijn door de hoofdregel van de theologische opleiding
20 in de KO te vermelden en voor de bijzondere gevallen te verwijzen naar de GRP.

Bijlage 6 - Rolverdeling betrokkenen bij kerkelijke onderzoeken

	Kandidaat	NGP	LCKO	Regiovergadering	
2					
4	Preekbevoegdheid a.s. predikant/ prio	Vraagt preekbevoegdheid aan bij NGP	1. Stelt vast dat aan eindtermen Homiletiek is voldaan; 2. Legt dit voor aan LCKO	Stemt in met vaststelling door NGP	Geen rol
6	Beroepbaarstelling	Vraagt beroepbaarstelling aan bij regiovergadering van de kerk waar prioschap is uitgevoerd	Levergt getuigschrift over opleiding en prioschap	Voert onderzoek uit i.s.m. regiovergadering	1. Vraagt onderzoek aan bij LCKO; 2. Beslist i.s.m. LCKO over BS
	Afsluitend onderzoek	Beroepende gemeente vraagt afsluitend onderzoek aan bij regiovergadering van kerk waar de predikant in dienst komt	Geen rol	Ontvangt melding in geval van nader onderzoek	Initieert onderzoek en voert dit zelfstandig uit
8	Toegang tot (voorbereiding op) ambt van predikant op grond van bijzondere gaven	Meldt zich via kerkenraad bij LCKO	1. Reageert op het door de LCKO voorgestelde studietraject. 2. Verstreckt getuigschrift	Beoordeelt verzoek tot toelating ambt op basis van gesprek en uitkomst assessment en stelt eventueel een aanvullend studietraject voor aan de NGP.	Als bij beroepbaarstelling
10					
12	Zelfstandige preekbevoegdheid	Doet verzoek aan regiovergadering van de kerk waar kandidaat lid is	Geen rol	Voert onderzoek uit i.s.m. regiovergadering	Ontvangt verzoek en bepaalt toegang tot onderzoek naar preekbevoegdheid
14					
16					

Bijlage 7 - Voorbeeldagenda's (mee te nemen in regelingen en handreikingen bij AKS)

- voor een beroepbaarstellingsonderzoek

(Op een eerdere vergadering of door een regiocommissie is onderzocht of de vereiste stukken aanwezig zijn.)

Dit deel van de vergadering vindt plaats in een besloten zitting onder leiding van de examinatoren van de LCKO

1. Overdracht leiding van de vergadering aan de LCKO-delegatie
2. Preek
 - a. Voordracht van de preek door de kandidaat
 - b. Gesprek van LCKO met kandidaat over verkondiging, liturgie en spiritualiteit
 - c. Navraag door vergadering (max. 15 min.)
3. Schorsing van de vergadering voor LCKO-beraad en heropening
4. Besluitvorming over voorzetting van het onderzoek
 - a. Bekendmaking oordeel van de LCKO buiten aanwezigheid van de kandidaat
 - b. Beraadslaging door vergadering en LCKO
 - c. Besluit
5. (bij positief oordeel bij vorige punt:)Vervolggesprek van LCKO met kandidaat
 - a. over motivatie en roeping (max. 15 min.) met 5 minuten navraag door vergadering
 - b. over de taakvelden iii-vii van predikantsprofiel (max. 30 min) met navraag door vergadering
6. Overdracht leiding van de vergadering aan de regiovergadering
7. Schorsing van de vergadering voor LCKO-beraad en heropening
8. Besluitvorming over beroepbaarstelling buiten aanwezigheid van de kandidaat
 - a. Bekendmaking oordeel van de LCKO
 - b. Bespreking van dit doordeel door de vergadering en vaststelling eigen oordeel
 - c. Besluit
9. (na binnenkomst kandidaat en beëindiging beslotenheid) Bekendmaking van het besluit.
10. (bij positief besluit) Ondertekening ondertekeningsformulier
11. Verklaring van beroepbaarstelling voor de termijn van twee jaar.

- voor een zelfstandige preekbevoegdheid:

(Op een eerdere vergadering of door een regiocommissie is onderzocht of de vereiste stukken aanwezig zijn.)

Dit deel van de vergadering vindt plaats in een besloten zitting onder leiding van de examinatoren van de LCKO

1. Overdracht leiding van de vergadering aan de LCKO-delegatie
2. Preek
 - a. Voordracht van de preek door de kandidaat
 - b. Gesprek van LCKO met kandidaat over verkondiging, liturgie en spiritualiteit
 - c. Navraag door vergadering (max. 15 min.)
3. Schorsing van de vergadering voor LCKO-beraad en heropening
4. Besluitvorming over voorzetting van het onderzoek

- 2 a. Bekendmaking oordeel van de LCKO buiten aanwezigheid van de kandidaat
- b. Beraadslaging door vergadering en LCKO
- c. Besluit
- 4 5. (bij positief oordeel bij vorige punt:) Onderzoek van de kandidaat door LCKO (max. 15 min.)
inzake
- 6 a. de kennis van de heilige Schrift
- b. de instemming met de leer van de kerk
- 8 c. de visie op de christelijke levenspraktijk
- d. aanvullende navraag door de vergadering (in principe 5 minuten)
- 10 6. Overdracht leiding van de vergadering aan de regiovergadering
7. Schorsing van de vergadering voor LCKO-beraad en heropening
- 12 8. Besluitvorming over preekbevoegdheid buiten aanwezigheid van de kandidaat
- a. Bekendmaking oordeel van de LCKO
- 14 b. Bespreking van dit doordeel door de vergadering en vaststelling eigen oordeel
- c. Besluit
- 16 9. (na binnenkomst kandidaat en beëindiging beslotenheid) Bekendmaking van het besluit.
10. (bij positief besluit) Ondertekening ondertekeningsformulier
- 18 11. Verklaring van preekbevoegdheid voor de termijn van twee jaar.

Bijlage 8 - Ondertekeningsformulieren

2

Ondertekeningsformulier voor proponenten

4

Wij ondergetekenden, door de regio toegelaten om te proponeren in deze kerken,
verklaren met onze ondertekening, dat wij de Heilige Schrift aanvaarden als het onfeilbare,
geïnspireerde Woord van God en als enige regel voor geloof en leven;
dat wij ons bij het proponeren, in de eenheid van het ware geloof, trouw zullen houden aan de
belijdenis der kerk, te weten de drie algemene belijdenisgeschriften en de drie Formulieren van
enigheid;
en dat wij niets zullen leren, dat daarmee in strijd is.

12

Voorstel ondertekeningsformulier voor hen die zelfstandige preekbevoegdheid zullen ontvangen

Wij ondergetekenden, door de regio toegelaten om te voor te gaan in de kerken,
verklaren met onze ondertekening, dat wij de Heilige Schrift aanvaarden als het onfeilbare,
geïnspireerde Woord van God en als enige regel voor geloof en leven;
dat wij ons bij het voorgaan in kerkdiensten, in de eenheid van het ware geloof, trouw zullen houden
aan de belijdenis der kerk, te weten de drie algemene belijdenisgeschriften en de drie Formulieren van
enigheid;
en dat wij niets zullen leren, dat daarmee in strijd is.

24

Ondertekeningsformulier voor (a.s.) predikanten

26

Wij, ondergetekenden, dienaren van het goddelijke Woord in de Ned. Geref. Kerken behorende tot de
regio, verklaren oprecht en met een rein geweten voor God het volgende:

28

Wij erkennen de Heilige Schrift als het betrouwbare en door God ingegeven Woord van harte als
enige regel voor geloof en leven.

30

Wij erkennen de drie algemene belijdenisgeschriften en de drie Formulieren van Enigheid als
getrouwe onderwijzing in en verdediging van de waarheid der Schrift, en aanvaarden die krachtens
hun overeenstemming met Gods Woord als getuigenis van ons geloof en richtsnoer voor onze
ambtsbediening, te weten de prediking van het evangelie, de handhaving van de rechte leer en de
weerlegging en bestrijding van dwaalleringen.

32

De gemeente van God, pijler en fundament van de waarheid (1 Tim. 3:15), leeft van het evangelie,
zoals dat aan haar is overgeleverd (1 Cor. 15:1-5).

36

Indien dan ook ooit ons verstaan van de Heilige Schrift, het evangelie van Jezus Christus, zou komen
af te wijken van wat de leer der kerk uitmaakt, beloven wij dit gevoelen niet te zullen leren, maar het
vooraf voor te leggen aan de kerkenraad en daarna zo nodig de regionale vergadering om het aan
Gods Woord te toetsen en na samenspreking een uitspraak te doen.

38

Ook indien de kerkenraad en daarna zo nodig een regionale vergadering, uit zorg voor de eenheid en
zuiverheid der leer, ons een nadere verklaring van ons gevoelen over enig deel van de genoemde
belijdenisgeschriften zou vragen, zijn wij daartoe bereid.

40

Wij beloven ons te zullen onderwerpen aan het oordeel van de kerkenraad of de regionale
vergadering, op straffe van metterdaad uit onze dienst geschorst te zijn, behoudens het recht van
beroep op de landelijke vergadering indien wij menen dat de gedane uitspraak niet recht is voor God,
waarbij wij ons met die uitspraak tevreden stellen zolang ons beroep in behandeling is.

44

46

48

2 Zo willen wij ons beijveren de eenheid des Geestes te bewaren door de band des vredes (Ef. 4:3) en
vertrouwen wij dat de Geest der waarheid ons de weg tot de volle waarheid wijzen zal (Joh. 16:13).
Schriftplaatsen: 1 Cor. 15:1,2; Gal. 1:9; Gal. 2:2; Ef. 3:17b-19; Filipp. 1:9,10; 1 Thess. 5:19,20; 1
4 Tim. 4:16; Tit. 1:7-9; 2 Petr. 1:20; 2 Joh. 9